

Genomförande av EG-direktivet om rätt till familjeåterförening samt vissa frågor om handläggning och DNA-analys vid familjeåterförening

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2005/06:72 Genomförande av EG-direktivet om rätt till familjeåterförening samt vissa frågor om handläggning och DNA-analys vid familjeåterförening jämte motioner som väckts med anledning av propositionen och under allmänna motionstiden 2005.

I propositionen föreslås ändringar i utlänningslagen (2005:716) till följd av rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening. Ändringarna innebär bl.a. att medlemmar ur kärnfamiljen ges en rätt till uppehållstillstånd för familjeåterförening. Vissa begränsningar i rätten till uppehållstillstånd skall dock gälla. Upphållstillstånd skall kunna vägras vid t.ex. särlevnad, skenförhållanden, om ansökan om uppehållstillstånd grundar sig på oriktiga uppgifter eller om sökanden utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Det föreslås vidare att det skall vara möjligt att återkalla ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats vid s.k. uppskjuten invandringsprövning om anknytningen upphört.

I propositionen föreslås också att det i utlänningslagen förs in en skyldighet för Migrationsverket att, i vissa fall, erbjuda den som ansöker om uppehållstillstånd på grund av familjeåterförening en DNA-analys för att visa det släktskap som åberopas. En sådan DNA-analys skall bekostas av staten. Den som själv har bekostat en DNA-analys skall, under vissa förutsättningar, kunna få ersättning för en sådan kostnad.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2006 utom i fråga bestämmelserna om DNA-analys som avses träda i kraft den 1 juli 2006.

I motionerna tas bl.a. upp frågor om att ett uppehållstillstånd för makar och sambor alltid skall vara tidsbegränsat, om konsekvenserna av att ett barn under handläggningstiden fyller 18 år, om ökade möjligheter för anhöriga utanför kärnfamiljen att få uppehållstillstånd i Sverige samt om införandet av ett försörjningskrav för anknytningspersonen.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ändring i utlänningslagen med den ändringen att förslagen skall träda i kraft den 30 april 2006 utom vad avser bestämmelserna om DNA-analys som skall träda i kraft den 1 juli 2006.

Såvitt gäller frågan om fortsatt uppehållstillstånd i ett s.k. snabbanknytningsärende när förhållandet upphört främst på grund av våld eller annan allvarlig kränkning föreslår utskottet att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att regeringen bör se över tillämpningen av bestämmelsen härom i syfte att klarlägga huruvida skyddet för kvinnor och barn uppnår en godtagbar nivå. Om så inte är fallet bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag till ändring i 2005 års utlänningslag. Riksdagen bör därmed helt eller delvis bifalla några motioner.

Övriga motionsyrkanden avstyrks.

I ärendet finns 20 reservationer och 3 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Utskottets överväganden	8
Make och sambo	11
Barn	14
Andra nära anhöriga	16
Begränsningar i rätten till familjeåterförening	19
Familjeåterförening för ensamkommande barn	23
Återkallelse av uppehållstillstånd m.m.	25
Handläggning av ansökan om familjeåterförening	28
Rättslig prövning av säkerhetsärenden	32
Anhöriginvandring och DNA-analys	34
Lagförslagen i övrigt	38
Reservationer	40
1. Upphållstillstånd för make och sambo, punkt 1 (m)	40
2. Introduktionskurs, punkt 2 (fp, c)	40
3. Introduktionskurs, punkt 2 – motiveringen (m)	41
4. Omförhandling av familjeåterföreningsdirektivet, punkt 3 (v, mp)	41
5. Familjeåterförening när barnet fyllt 18 år m.m., punkt 4 (v, mp)	42
6. Återinförande av sista länken-bestämmelsen, punkt 5 (kd, v, c, mp)	42
7. Krav på hushållsgemenskap och beroendeförhållande, punkt 6 (fp, kd, v, c)	43
8. Vidgade regler för familjeåterförening i övrigt, punkt 7 (kd)	43
9. Vidgade regler för familjeåterförening i övrigt, punkt 7 (mp)	44
10. Försörjningskrav, punkt 8 (m)	44
11. Försörjningskrav, punkt 8 (fp)	45
12. Begränsningar i rätten till familjeåterförening, punkt 9 (fp, kd)	46
13. Familjeåterförening för ensamkommande barn, punkt 10 (mp)	46
14. Återkallelse av uppehållstillstånd m.m., punkt 11 (v, mp)	47
15. Registerkontroll, punkt 13 (kd)	47
16. Ansökan innan ankomst till Sverige, punkt 14 (fp, kd, v, c, mp)	48
17. Handläggningstiden, punkt 15 (v, mp)	48
18. Rättslig prövning av säkerhetsärenden, punkt 16 (v)	49
19. Anhöriginvandring och DNA-analys, punkt 17 (m)	49
20. Anhöriginvandring och DNA-analys, punkt 17 (v)	50
Särskilda yttranden	51
1. Misshandlade kvinnor, punkt 12 (fp)	51
2. Misshandlade kvinnor, punkt 12 (v, mp)	51
3. Anhöriginvandring och DNA-analys, punkt 17 (fp)	51
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	52
Propositionen	52
Följdmotioner	52
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	54

<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	56
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	65

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Uppehållstillstånd för make och sambo

Riksdagen avslår motion 2005/06:Sf23 yrkande 1.

Reservation 1 (m)

2. Introduktionskurs

Riksdagen avslår motion 2005/06:Sf22 yrkande 5.

Reservation 2 (fp, c)

Reservation 3 (m) – motiveringen

3. Omförhandling av familjeåterföreningsdirektivet

Riksdagen avslår motion 2005/06:Sf251 yrkande 11.

Reservation 4 (v, mp)

4. Familjeåterförening när barnet fyllt 18 år m.m.

Riksdagen avslår motion 2005/06:Sf247 yrkande 1 i denna del.

Reservation 5 (v, mp)

5. Återinförande av sista länken-bestämmelsen

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Sf20 yrkande 5 i denna del, 2005/06:Sf247 yrkande 1 i denna del, 2005/06:Sf373 yrkande 18 och 2005/06:Sf420 yrkande 2.

Reservation 6 (kd, v, c, mp)

6. Krav på hushållsgemenskap och beroendeförhållande

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Sf20 yrkande 5 i denna del, 2005/06:Sf22 yrkande 1, 2005/06:Sf247 yrkande 1 i denna del, 2005/06:Sf334 yrkande 17 och 2005/06:Sf373 yrkande 19.

Reservation 7 (fp, kd, v, c)

7. Vidgade regler för familjeåterförening i övrigt

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Sf21 yrkandena 1 och 2 samt 2005/06:Sf290 yrkande 4.

Reservation 8 (kd)

Reservation 9 (mp)

8. Försörjningskrav

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Sf23 yrkande 3, 2005/06:Sf364 yrkandena 17 och 18 samt 2005/06:Sf377.

Reservation 10 (m)

Reservation 11 (fp)

9. Begränsningar i rätten till familjeåterförening

Riksdagen avslår motion 2005/06:Sf22 yrkandena 2 och 3.

Reservation 12 (fp, kd)

10. Familjeåterförening för ensamkommande barn

Riksdagen avslår motion 2005/06:Sf21 yrkande 3.

Reservation 13 (mp)

11. Återkallelse av uppehållstillstånd m.m.

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) såvitt avser 7 kap. 3 §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:72 i denna del och avslår motionerna 2005/06:Sf20 yrkande 1 och 2005/06:Sf21 yrkande 4.

Reservation 14 (v, mp)

12. Misshandlade kvinnor

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om en översyn av tillämpningen av bestämmelsen om att fortsatt uppehållstillstånd får ges när ett förhållande upphört främst på grund av våld eller annan allvarlig kränkning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Sf373 yrkande 20 och 2005/06:A370 yrkande 32 i denna del och bifaller delvis motionerna 2005/06:Sf22 yrkande 4 och 2005/06:Sf251 yrkande 17.

13. Registerkontroll

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Sf373 yrkande 21 och 2005/06:A370 yrkande 32 i denna del.

Reservation 15 (kd)

14. Ansökan innan ankomst till Sverige

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Sf251 yrkande 16, 2005/06:Sf334 yrkande 18 och 2005/06:Sf373 yrkande 22.

Reservation 16 (fp, kd, v, c, mp)

15. Handläggningstiden

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Sf20 yrkande 2, 2005/06:Sf21 yrkandena 5 och 6 samt 2005/06:Sf247 yrkande 2.

Reservation 17 (v, mp)

16. Rättslig prövning av säkerhetsärenden

Riksdagen avslår motion 2005/06:Sf20 yrkande 3.

Reservation 18 (v)

17. Anhöriginvandring och DNA-analys

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) såvitt avser 13 kap. 15 och 16 §§ och 14 kap. 8 a §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:72 i denna del och avslår motionerna 2005/06:Sf20 yrkande 4, 2005/06:Sf21 yrkande 7, 2005/06:Sf22 yrkande 6 och 2005/06:Sf23 yrkande 2.

Reservation 19 (m)

Reservation 20 (v)

18. Lagförslagen i övrigt

Riksdagen dels antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) till den del det inte omfattas av punkterna 11 och 17 med den ändringen att 5 kap. 17 § och ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna skall ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3, dels beslutar att lagens rubrik skall vara Lag om ändring i utlänningslagen (2005:716). Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2005/06:72 i denna del.

Stockholm den 16 mars 2006

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Tomas Eneroth

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Eneroth (s), Anita Jönsson (s), Per Westerberg (m), Linnéa Darell (fp), Mona Berglund Nilsson (s), Mariann Ytterberg (s), Lennart Klockare (s), Tobias Billström (m), Kerstin Kristiansson Karlstedt (s), Birgitta Carlsson (c), Göte Wahlström (s), Anna Lilliehöök (m), Yilmaz Kerimo (s), Mona Jönsson (mp), Kenneth Lantz (kd), Kalle Larsson (v) och Anne-Marie Ekström (fp).

Utskottets överväganden

Gällande regler

Riksdagen antog i september 2005 en ny utlänningslag (prop. 2004/05:170, bet. 2004/05:SfU17, rskr. 2005/06:1). Den nya utlänningslagen (2005:716), NUtL, träder i kraft den 31 mars 2006 då utlänningslagen (1989:529), UtL, upphör att gälla.

I 5 kap. 3 § NUtL anges under vilka förutsättningar uppehållstillstånd kan beviljas en utlänning som är anhörig till en person som är bosatt i Sverige eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning här (anknytningspersonen). Nedan redovisas endast bestämmelserna i 2005 års utlänningslag. Motsvarande regler återfinns i nuvarande utlänningslag eller i nu gällande praxis.

Upphållstillstånd får ges till en utlänning som är gift med eller sambo till anknytningspersonen, om makarna eller samborna stadigvarande sammanbott utomlands. Vidare får uppehållstillstånd ges till en utlänning som är under 18 år och ogift om han eller hon är eller har varit hemmavarande barn till anknytningspersonen liksom till ett ogift underårigt barn som adopterats eller avses bli adopterat. Upphållstillstånd får även ges till en utlänning som på annat sätt är nära anhörig till anknytningspersonen och som ingått i samma hushåll som den personen, t.ex. en förälder som i hemlandet sammanbott med ett i Sverige bosatt barn. Förutom hushållsgemenskap krävs att det förelåg ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna redan i hemlandet. Upphållstillstånd får också ges till en förälder som skall utöva umgänge med sitt i Sverige bosatta barn och till utlänningar med svenskt ursprung eller som har vistats i Sverige under en lång tid med uppehållstillstånd.

När det finns synnerliga skäl, får uppehållstillstånd beviljas en utlänning som är adopterad i Sverige i vuxen ålder, som är anhörig till en utlänning som är flykting eller skyddsbehövande i övrigt, eller som på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

Upphållstillstånd kan ges till en utlänning som är gift eller sambo med eller har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt i Sverige eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning här utan att parterna har varit stadigvarande sammanboende utomlands (s.k. snabb anknytning). En förutsättning för att tillstånd skall beviljas är att förhållandet bedöms som seriöst och att inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges. Regleringen syftar till att ge möjlighet att avslå en ansökan om uppehållstillstånd vid t.ex. månggifte, förhållanden mellan underåriga och då det finns en påtaglig risk för att sökanden kommer att utsättas för misshandel eller andra övergrepp i förhållandet.

När uppehållstillstånd beviljas i fall av snabb anknytning tillämpas en ordning med s.k. uppskjuten invandringsprövning. Detta innebär att sökanden först får ett eller flera tidsbegränsade uppehållstillstånd innan permanent uppehållstillstånd beviljas (5 kap. 8 § NUtIL). Permanent uppehållstillstånd ges normalt efter två år men kan, om det finns särskilda skäl, ges tidigare. Uppehållstillstånd förnyas endast om förhållandet består (5 kap. 16 § NUtIL). Genom denna ordning får man vid flera tillfällen en prövning av förhållandets seriositet och hållbarhet innan ett permanent uppehållstillstånd beviljas. Vid prövningen av uppehållstillstånd vid snabb anknytning skall särskilt beaktas om utlänningen eller utlänningens barn kan antas bli utsatt för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid (5 kap. 17 § NUtIL). Även om förhållandet har upphört får ett permanent uppehållstillstånd ges om utlänningen har särskild anknytning till Sverige, om förhållandet upphört främst på grund av att utlänningen – eller hans eller hennes barn – utsatts för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid eller om andra starka skäl talar för att utlänningen skall ges fortsatt uppehållstillstånd.

En utlänning som är medborgare i ett land som ingår i det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz och dennes familjemedlemmar kan beviljas uppehållstillstånd dels genom reglerna i utlänningslagen, dels genom särskilda regler i utlänningsförordningen (1989:547).

Genomförandet i svensk rätt av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier kommer att medföra vissa förändringar av reglerna om uppehållstillstånd för EES-medborgare. Utskottet har denna dag i betänkande 2005/06:SfU9, med vissa redaktionella ändringar, ställt sig bakom regeringens proposition 2005/06:77 Genomförande av EG-direktiven om unionsmedborgares rörlighet inom EU och varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning.

Familjeåterföreningsdirektivets huvudsakliga innehåll

Rådet direktiv av den 23 september 2003 om rätt till familjeåterförening (2003/86/EG) behandlar tredjelandsmedborgares rätt till familjeåterförening med familjemedlemmar som också är tredjelandsmedborgare. Direktivet innehåller både obligatoriska och fakultativa bestämmelser. Direktivet skall inte påverka medlemsstaternas möjligheter att anta eller bibehålla förmånligare bestämmelser.

För att omfattas av direktivets bestämmelser skall anknytningspersonen, dvs. den tredjelandsmedborgare som bor i en medlemsstat och som önskar få återförenas med sina familjemedlemmar i det landet, inneha ett uppehållstillstånd med en giltighetstid på minst ett år och ha välgrundade utsikter att få ett permanent sådant.

Direktivet föreskriver en skyldighet för medlemsstaterna att bevilja uppehållstillstånd för make och omyndiga ogifta barn till anknypningspersonen eller dennes make. När det gäller polygama hushåll skall dock inte uppehållstillstånd beviljas för ytterligare en make om anknypningspersonen redan bor tillsammans med en make i medlemsstaten. Direktivet föreskriver vidare en skyldighet för medlemsstaterna att bevilja uppehållstillstånd för föräldrar till ensamkommande flyktingbarn. Rätten till uppehållstillstånd är dock begränsad på så sätt att undantag får göras i vissa angivna situationer. En ansökan om uppehållstillstånd för familjeåterförening får t.ex. avslås med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa, om det är fastställt att falska eller vilseledande uppgifter använts eller att ett skenförhållande är för handen. Medlemsstaterna får dessutom ställa som villkor för att bevilja uppehållstillstånd att anknypningspersonen har bostad, sjukförsäkring och försörjningen för hela familjen ordnad. Detta gäller dock inte vid ensamkommande flyktingbarns rätt till familjeåterförening med sina föräldrar.

Direktivet innehåller fakultativa bestämmelser om uppehållstillstånd för registrerad eller ogift partner samt för föräldrar och myndiga ogifta barn.

Ett uppehållstillstånd för en familjemedlem till anknypningspersonen får återkallas om det senare visar sig att villkoren för tillståndet inte längre är uppfyllda eller om det beviljats på felaktiga grunder eller. Vidare får ett uppehållstillstånd återkallas med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa, om det är fastställt att falska eller vilseledande uppgifter använts eller att ett skenförhållande är för handen.

Inför ett avslag på en ansökan om familjeåterförening, en återkallelse av ett uppehållstillstånd eller ett beslut om utvisning av den härvarande tredjelandsmedborgaren eller de anhöriga skall humanitära hänsyn tas. Ett avslagsbeslut eller beslut om återkallelse eller utvisning skall kunna bli föremål för rättslig prövning.

Den som har rätt till familjeåterförening enligt direktivet skall beviljas ett uppehållstillstånd som är giltigt minst ett år. Den anhörige som beviljats uppehållstillstånd skall ha samma rättigheter i fråga om tillträde till utbildning, anställning och vidareutbildning som anknypningspersonen.

Direktivet innehåller också vissa bestämmelser om handläggningen av ärenden om uppehållstillstånd för familjeåterförening.

Make och sambo

Utskottets förslag i korthet

En make, varmed också avses registrerad partner, eller en sambo till anknytningspersonen skall ha rätt till uppehållstillstånd i Sverige. En uppskjuten invandringsprövning skall tillämpas på makar som inte stadigvarande sammanbott utomlands, och det första uppehållstillståndet skall i dessa fall ha en giltighetstid på minst ett år.

För personer som avser att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande skall även fortsättningsvis seriositetsprövning ske liksom prövning av om det föreligger särskilda skäl mot att bevilja uppehållstillstånd.

Riksdagen bör därmed bifalla regeringens förslag och avslå motionsyrkanden bl.a. om att uppehållstillstånd för makar och sambor alltid skall vara tidsbegränsade och att en introduktionskurs skall erbjudas hitflyttade makar och sambor.

Jämför reservationerna 1 (m), 2 (fp, c), 3 (m) och 4 (v, mp).

Propositionen

Enligt gällande lagstiftning får uppehållstillstånd ges till makar och sambor som stadigvarande sammanbott utomlands. Detsamma gäller för makar och sambor som inte stadigvarande sammanbott utomlands under förutsättning att förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges. Uppehållstillstånd är alltså inte en rättighet för makar och sambor enligt utlänningslagen, men är det för makar enligt familjeåterföreningsdirektivet. Regeringen anser att rätten till familjeåterförening för makar måste komma till tydligt uttryck i lagtexten. För att uppnå förenlighet med direktivet måste seriositetsprövningen och prövningen av om särskilda skäl talar mot att tillstånd ges tas bort för makar. Regeringen föreslår därför att en make skall ha rätt till uppehållstillstånd utan särskild prövning och att detsamma skall gälla sambor och registrerade partner.

Eftersom personer som avser att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande inte omfattas av direktivet anser regeringen att nuvarande bestämmelser om seriositetsprövning och särskilda skäl mot beviljande av tillstånd skall behållas för dessa fall.

Beträffande uppehållstillståndets längd föreskriver direktivet att giltighetstiden skall vara minst ett år. Regeringen föreslår därför att en regel införs i utlänningslagen som föreskriver att uppehållstillståndet skall gälla minst ett år.

Med hänsyn till att direktivet endast uppställer krav på att giltighetstiden skall vara minst ett år kan enligt regeringen den s.k. uppskjutna invandringsprövningen även fortsättningsvis tillämpas. Makar som inte stadigvarande sammanbott utomlands skall därför ges ett tidsbegränsat uppe-

hållstillstånd vid det första beslutstillfället. Det första uppehållstillståndet får dock med tanke på direktivet inte ha en kortare giltighetstid än ett år. Den uppskjutna invandringsprövningen med beviljande av tidsbegränsat uppehållstillstånd skall således tillämpas på makar som inte stadigvarande sammanbott utomlands samt på personer som avser att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande.

Direktivet reglerar endast rätten till familjeåterförening med make och sambo som är tredjelandsmedborgare. Regeringen anser dock att den föreslagna rätten skall gälla oavsett makens eller sambons medborgarskap. Något hinder mot detta föreligger inte eftersom direktivet är ett s.k. mini-midirektiv.

Förslaget föranleder ändring i 5 kap. 3, 3 a och 8 §§ NUtL.

Motionerna

Per Westerberg m.fl. (m) begär i motion Sf23 yrkande 1 ett tillkännagivande om att de uppehållstillstånd som makar/sambor och partner beviljas vid det första beslutstillfället alltid skall vara tidsbegränsat och att detta skall gälla oavsett om de sammanbott eller inte. Enligt motionärerna är detta nödvändigt för att undvika att uppehållstillstånd beviljas när det är fråga om skenförhållanden.

Linnéa Darell m.fl. (fp) begär i motion Sf22 yrkande 5 ett tillkännagivande om att en introduktionskurs bör erbjudas hitflyttade makar, sambor eller partner. Motionärerna anser att alla som flyttar till Sverige bör få information om den värdegrund som genomsyrar det svenska samhället och den betydelse jämställdhet och respekt för alla människors lika värde har i Sverige.

Lars Ohly m.fl. (v) begär i motion Sf251 yrkande 11 ett tillkännagivande om att regeringen bör påkalla omförhandling av familjeåterföreningsdirektivet för att rättigheterna skall överensstämja med vad Europeiska rådet beslutade i Tammerfors och med artikel 8 i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. I Tammerfors fastslogs att tredjelandsmedborgares rättigheter skall göras så lika EU-medborgarnas som möjligt. Därtill strider direktivet mot konventionens krav på skydd av rätten till familjeliv.

Utskottets ställningstagande

Den förevarande propositionens förslag om rätt till familjeåterförening skall gälla oavsett medborgarskap.

Emellertid föreslås i proposition 2005/06:77 om genomförande av EG-direktiven om unionsmedborgares rörlighet inom EU och varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning att regler införs som skall gälla specifikt för EES-medborgare, varmed avses en utlänning som är medborgare i en EES-stat. Dessa regler innebär att det införs en uppehållsrätt, dvs. en rätt att i angivna fall vistas i Sverige i mer än tre månader utan uppehållstillstånd, för EES-medborgare och deras familjemedlemmar. Med familjemed-

lem avses en utlänning som följer med eller i Sverige ansluter sig till en EES-medborgare, t.ex. make eller sambo till EES-medborgaren och barn under 21 år. Reglerna för EES-medborgare kommer inte att gälla svenska medborgare, för vilka i stället skall gälla reglerna i den nu behandlade propositionen om uppehållstillstånd på grund av familjeåterförening. Därtill synes de särskilda reglerna för EES-medborgare inte heller omfatta personer som avser att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande. För dessa fall torde i stället reglerna i utlänningslagen om uppehållstillstånd på grund av anknytning gälla. När det gäller tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatta i Sverige framgår av proposition 2005/06:77 att en ansökan härom enligt förslaget skall beviljas bl.a. den som vistats utan avbrott i Sverige under minst fem år och under denna tid haft, och vid ansökan har, uppehållstillstånd i Sverige som anhörig till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat. Vad som avses med anhörig anges inte i lagen.

Regeringens förslag i den nu behandlade propositionen innebär ingen förändring jämfört med nuvarande regler när det gäller t.ex. makar och sambor som stadigvarande sammanbott redan utomlands. Maken eller sambon till den härvarande skall liksom tidigare beviljas permanent uppehållstillstånd utan någon närmare prövning. Något skäl att föreslå riksdagen att s.k. uppskjuten invandringsprövning skall gälla också för denna grupp kan utskottet inte se.

För s.k. nyetablerade förhållanden där makarna inte sammanbott utomlands innebär förslaget att uppehållstillstånd liksom i dag skall beviljas med uppskjuten invandringsprövning och att uppehållstillståndet skall tidsbegränsas. Däremot skall någon seriositetsprövning inte ske och inte heller skall det prövas om särskilda skäl talar mot att uppehållstillstånd ges. Det kommer således inte längre att finnas möjlighet för Migrationsverket att i dessa fall kontrollera den härvarande maken i belastnings- och misstankeregister med påföljd att uppehållstillstånd kan komma att beviljas trots att det finns en påtaglig risk för att den sökande maken kan komma att utsättas för våld eller annan allvarlig kränkning i förhållandet. Vidare kan försöken att kringgå reglerna i utlänningslagen komma att öka, t.ex. genom att en svensk gifter sig med en utlänning i syfte att hjälpa denne till ett uppehållstillstånd i Sverige, eller att arrangerade äktenskap ger rätt till uppehållstillstånd trots att en av makarna känt sig tvingad att ingå äktenskapet. Som redovisas nedan föreslår regeringen vissa begränsningar i rätten till uppehållstillstånd. En ansökan skall kunna avslås t.ex. vid äktenskap mellan underåriga, när det är fråga om skenförhållanden eller om vilseledande eller oriktiga uppgifter lämnats i en ansökan om uppehållstillstånd. Därmed bör vissa konsekvenser av förslaget om att slopa seriositetsprövningen för makar som inte sammanbott utomlands kunna undvikas. Med hänsyn härtill och då utgångspunkten i direktivet är att medlemsstaterna har en skyldighet att återförena makar oavsett om det rör sig om ett etablerat eller nyetablerat förhållande får regeringens förslag godtas. Utskot-

tet förutsätter dock att regeringen noggrant följer upp effekterna bl.a. av den slojade seriositetsprövningen i ärenden som gäller makar som inte sammanbott utomlands.

Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag och avstyrker motion Sf23 yrkande 1.

Vad gäller frågan om att hitflyttade makar, sambor eller partner skall erbjudas en introduktionskurs anser utskottet att det är viktigt att alla som söker och beviljas uppehållstillstånd här får information om framför allt de rättigheter och skyldigheter som gäller i Sverige. Utskottet anser dock att det i första hand är en fråga för Migrationsverket att tillse att relevant information ges i samband med att uppehållstillståndet beviljas. Utskottet avstyrker därmed motion Sf22 yrkande 5.

Utskottet anser inte att det finns anledning för riksdagen att ta ett initiativ i syfte att få till stånd en omförhandling av familjeåterföreningsdirektivet. Utskottet avstyrker därför motion Sf251 yrkande 11.

Barn

Utskottets förslag i korthet

Barn, varmed också avses adoptivbarn, till en anknytningsperson eller till hans eller hennes make eller sambo, skall oavsett medborgarskap ha rätt till uppehållstillstånd under förutsättning att barnet är ogift och under 18 år.

Kravet på att barnet är eller har varit hemmavarande till anknytningspersonen för att uppehållstillstånd skall beviljas slopas.

Om barnet står under gemensam vårdnad med en förälder som är kvar i hemlandet skall medgivande från den föräldern krävas. Barn som har en förälder som är gift eller sambo med anknytningspersonen skall ges uppehållstillstånd på samma villkor som föräldern.

Riksdagen bör därmed bifalla regeringens förslag och avslå ett motionsyrkande bl.a. om konsekvenserna av att ett barn fyllt 18 år under handläggningstiden.

Jämför reservation 5 (v, mp).

Propositionen

Enligt nuvarande bestämmelser får uppehållstillstånd ges till barn, varmed likställs adoptivbarn, till anknytningspersonen. Även barn som avses att bli adopterade av anknytningspersonen kan beviljas uppehållstillstånd. När det gäller barn till anknytningspersonens make eller sambo ges uppehållstillstånd till ett sådant barn med dennes förälder som anknytningsperson. Direktivet ger barn och adoptivbarn till både anknytningspersonen och till enbart dennes make rätt till familjeåterförening med anknytningspersonen.

I utlänningslagen uppställs dessutom ett krav på att barnet är eller har varit hemmavarande till anknytningspersonen för att uppehållstillstånd skall beviljas.

Enligt regeringens uppfattning måste rätten till återförening för underåriga barn komma till tydligt uttryck i lagtexten för att kraven i direktivet skall anses vara uppfyllda. Regeringen föreslår därför att barn, varmed också avses adoptivbarn, till en anknytningsperson skall ges rätt till uppehållstillstånd samt att barn till anknytningspersonens make eller sambo skall ges en självständig rätt till uppehållstillstånd på samma villkor som föräldern. Det nu gällande kravet på att barnet är eller har varit hemmavarande kan inte behållas och regeringen föreslår därför att det slopas.

Samma bestämmelser skall enligt förslaget även gälla barn till registrerad partner till anknytningspersonen.

Enligt direktivet krävs i förekommande fall, att ett medgivande föreligger från annan vårdnadshavare för att uppehållstillstånd skall kunna ges till ett underårigt barn som är barn till endast endera av anknytningspersonen, maken eller sambon. För att uppnå förenlighet med direktivet föreslår regeringen att det skall införas en bestämmelse som tydligt uttrycker att medgivande måste finnas från den förälder som finns kvar i hemlandet.

Förslagen föranleder ändring i 5 kap. 3 och 16–17 §§ NUtL.

Motionerna

Ulla Hoffmann m.fl. (v) begär i motion Sf247 yrkande 1 (delvis) förslag om förbättrade regler för anhöriginvandring. Kravet på att ett barn skall ha varit hemmavarande hos föräldern bör slopas. Vidare påpekar motionärerna att det fortfarande förekommer att barn nekas återförening med föräldrarna trots att de ansökt om det innan de fyllt 18 år.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens förslag att slopa kravet på att barnet är eller har varit hemmavarande till en härvarande förälder. Utskottet har inte heller något att invända mot regeringens förslag i övrigt rörande uppehållstillstånd till barn och tillstyrker därmed förslagen. Genom att kravet på att barnet är eller har varit hemmavarande slopas är motion Sf247 i denna del tillgodosedd.

När det gäller konsekvenserna av att barnet under prövningstiden uppnått myndighetsåldern noterar utskottet att Anhörigkommittén i sitt delbetänkande Vår anhöriginvandring (SOU 2002:13) har påtalat (s. 205) att långa handläggningstider i vissa fall har lett till att underåriga barn hunnit fylla 18 år innan deras ansökan prövas och att deras ålder sedan utgjort grund för avslag. Ett sådant fall föranledde i november 2001 Justitiekanslern att kritisera Migrationsverket. För det fall en sådan ansökan inte kan behandlas med förtur innan sökanden fyllt 18 år ansåg kommittén att sökandens ålder vid tiden för ansökan rimligtvis måste vara avgörande för bedömningen.

Utskottet anser liksom motionärerna att det är problematiskt om barn nekas återförening med härvarande föräldrar trots att de ansökt om det innan de fyllt 18 år. Enligt utskottet är det dock i första hand problemet med för långa handläggningstider som måste angripas. Om det är långa handläggningstider som helt eller delvis ligger bakom att prövningen fördröjs i dessa fall anser utskottet att det i första hand får ankomma på regeringen att tillse att handläggningstiderna hos Migrationsverket kortas. Utskottet förutsätter att detta sker utan ett tillkännagivande till regeringen. Med det anförda avstyrker utskottet i övrigt motion Sf247 yrkande 1 (delvis).

Utskottet noterar att barn enligt utlänningslagen definieras som en person som är under 18 år medan barn enligt de särskilda reglerna som skall gälla för en EES-medborgare enligt förslaget i proposition 2005/06:77 definieras som en person under 21 år.

Andra nära anhöriga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden bl.a. om att slopa kravet på att hushållsgemenskap och ett särskilt beroendeförhållande med anknytningspersonen skall ha förelegat redan i hemlandet för att uppehållstillstånd skall beviljas för andra nära anhöriga än make/sambo och barn samt att den s.k. sista länken-bestämmelsen skall återinföras.

Jämför reservationerna 6 (kd, v, c, mp), 7 (fp, kd, v, c), 8 (kd) och 9 (mp).

Motionerna

Linnéa Darell m.fl. begär i motion (fp) Sf22 yrkande 1 ett tillkännagivande om uppehållstillstånd för andra nära anhöriga än make, sambo eller barn. Motionärerna anser att krav på hushållsgemenskap och beroendeförhållande bör slopas.

Sven Brus m.fl. (kd) begär i motion Sf373 yrkande 18 beslut att återinföra den s.k. sista länken-bestämmelsen som gav gamla föräldrar med barn i Sverige en möjlighet att återförenas. I samma motion yrkande 19 begärs förslag som möjliggör anhöriginvandring i större utsträckning. Kravet på hushållsgemenskap och beroendeförhållande bör enligt motionärerna tas bort.

I motion Sf290 av Torsten Lindström (kd) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om återförening av kaldéiska familjer. En person som beviljats asyl i Sverige kan enligt motionären förvägras återförening om familjemedlemmarna finns i ett annat land trots att familjen borde ha samma skyddsbehov.

Ulla Hoffmann och Kalle Larsson (v) begär i motion Sf20 yrkande 5 ett tillkännagivande om förslag om förbättrade familjeåterföreningsregler med utgångspunkt i förslag som lagts av Anhörigkommittén och Utredningen om uppehållstillstånd för familjeåterförening och för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare. Motionärerna efterlyser mindre restriktiva regler för familjeåterförening för anhöriga utöver kärnfamiljen.

Ulla Hoffmann m.fl. (v) begär i motion Sf247 yrkande 1 (delvis) förslag om förbättrade regler för anhöriginvandring. Sista länken-bestämmelsen bör återinföras och kravet på att hushållsgemenskap med anknytningspersonen skall ha förelegat omedelbart innan det vuxna barnet kom till Sverige måste tas bort.

I motion Sf420 av Tasso Stafilidis (v) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att det skall krävas särskilda skäl att inte bevilja uppehållstillstånd till nära anhörig utöver maka/make/partner/barn. Motionären anser att det är illa att inte ens gamla föräldrar får uppehållstillstånd annat än om det finns särskilda skäl.

Birgitta Carlsson m.fl. (c) begär i motion Sf334 yrkande 17 ett tillkännagivande om att vidga den snäva begränsningen av vilka som är anhöriga när det gäller anhöriginvandring. Krav på hushållsgemenskap och beroendeförhållande bör tas bort.

Mona Jönsson m.fl. (mp) begär i motion Sf21 yrkande 1 ett tillkännagivande om att begreppet kärnfamilj vidgas och får en mer generös innebörd. Motionärerna anser att familjerna själva i större utsträckning än i dag bör kunna avgöra vilka familjemedlemmar som skall förenas med en som bor i Sverige. I samma motion yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att äldre syskon skall kunna vara anknytningsperson även om föräldrarna lever.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att direktivet (artikel 4.2) anger att medlemsstaterna får tillåta inresa och vistelse för bl.a. släktingar i rakt uppstigande led av första graden till referenspersonen eller dennes make om släktingarna är beroende av referenspersonen eller dennes make för sin försörjning och saknar annat nödvändigt familjemässigt stöd i ursprungslandet. Direktivet omfattar således återförening för anknytningspersonens föräldrar eller makens föräldrar men däremot inte för t.ex. syskon och far- eller morföräldrar.

Utskottet delar regeringens uppfattning, som den kommer till uttryck i avsnittet om anhöriginvandring och DNA-analys, att familjeåterförening är en viktig och principiell rätt i såväl svensk som i viss utsträckning internationell rätt. En grundprincip inom den svenska utlänningslagstiftningen är att hålla samman familjen. Personer som ingår i kärnfamiljen har en principiell rätt att få uppehållstillstånd. För övriga nära anhöriga ställs emellertid

förhållandevis höga krav för familjeåterförening. Antingen krävs att hushållsgemenskap och beroendeförhållande mellan släktingarna förelåg redan i hemlandet eller att det föreligger synnerliga skäl för uppehållstillstånd.

Utskottet erinrar om att riksdagen på förslag av utskottet i betänkande 1998/99:SfU5 (s. 21) som sin mening gav regeringen till känna att det borde göras en utvärdering av lagstiftningen om anhöriga som uppmärksammar speciellt udda och ömmande fall liksom även sista länken-fall och andra speciella anknytningar. En sådan utvärdering borde enligt utskottet ske skyndsamt. I betänkande 2002/03:SfU8 (s. 32) påpekade utskottet att Anhörigkommittén hade lämnat sina förslag till regeringen, varför utskottet utgick från att regeringen skyndsamt skulle lägga fram förslag. Därmed var det enligt utskottets mening inte nödvändigt med något uttalande av riksdagen.

Utskottet konstaterar att regeringen ännu inte presenterat något förslag med anledning av att Anhörigkommittén i betänkande SOU 2002:13 föreslagit att föräldrar och ogifta barn över 18 år skall kunna ges uppehållstillstånd om de är beroende av anknytningspersonen eller om andra särskilda skäl föreligger. Andra särskilda skäl skall enligt kommittén utgöras av särskilt ömmande omständigheter, t.ex. att sökanden utgör s.k. sista länk. För övriga nära anhöriga utanför kärnfamiljen föreslås att synnerliga skäl skall föreligga för att uppehållstillstånd skall kunna beviljas. Även Utredningen om uppehållstillstånd för familjeåterförening och för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare har lämnat förslag med motsvarande innebörd i sitt slutbetänkande Anhörigåterförening (SOU 2005:103).

Propositionens förslag är föranledda av kravet på att familjeåterföreningsdirektivet skall genomföras i svensk lagstiftning. När nu detta lagstiftningsarbete för regeringens del i huvudsak är avslutat förutsätter utskottet att bl.a. Anhörigkommitténs förslag kommer att bli föremål för fortsatt beredning och att en proposition i ämnet snart kan föreläggas riksdagen. I avvaktan på regeringens proposition är utskottet inte berett att föreslå att kravet på hushållsgemenskap och beroendeförhållande slopas eller att det på annat sätt införs mindre stränga krav för familjeåterförening för anhöriga utöver kärnfamiljen. Utskottet avstyrker därmed motionerna Sf22 yrkande 1, Sf373 yrkandena 18 och 19, Sf20 yrkande 5, Sf247 yrkande 1 (delvis), Sf420 yrkande 2, Sf334 yrkande 17 och Sf21 yrkande 1. Även motion Sf21 yrkande 2 avstyrks med det anförda.

I vissa fall är förhållandena sådana att familjeåterföreningen kan ske i ett annat land. De gäller om en majoritet av familjemedlemmarna finns i det andra landet och det inte finns något som hindrar att den härvarande personen flyttar dit. Att i ett sådant läge avslå ansökan om uppehållstillstånd för familjemedlemmar kan inte anses strida mot strävan att hålla ihop familjen, särskilt som det enligt utlänningslagen föreligger rätt för make, sambo och barn att återförenas med den som har permanent uppehållstillstånd här. Med det anförda avstyrker utskottet motion Sf290 yrkande 4.

Begränsningar i rätten till familjeåterförening

Utskottets förslag i korthet

Vissa undantag skall gälla från rätten till uppehållstillstånd för anhöriga inom kärnfamiljen. När det gäller månggifte skall uppehållstillstånd vägras en make om anknytningspersonen är gift med någon annan och lever tillsammans med den personen i Sverige och får vägras om anknytningspersonen eller den sökande i annat fall är gift eller sambo med någon annan. Vidare får uppehållstillstånd vägras vid särlevnad mellan makar eller sambor, vid äktenskap mellan underåriga och vid skenförhållanden eller om en ansökan om uppehållstillstånd grundar sig på oriktiga uppgifter. Uppehållstillstånd skall även kunna vägras om sökanden utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras skall hänsyn tas till utlänningens levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

Riksdagen bör därmed bifalla regeringens förslag och avslå motionsyrkanden bl.a. om att uppehållstillstånd skall vägras vid äktenskap mellan underåriga och vid skenförhållanden samt om att införa försörjningskrav som villkor för familjeåterförening.

Jämför reservationerna 10 (m), 11 (fp) och 12 (fp, kd).

Propositionen

Regeringens förslag om införande av en uttrycklig rätt för kärnfamiljen att få uppehållstillstånd för familjeåterförening innebär att de situationer där uppehållstillstånd får vägras trots att det rör sig om medlemmar i kärnfamiljen måste anges särskilt i lagen.

När det gäller månggifte föreskriver direktivet en skyldighet för medlemsstaterna att vägra uppehållstillstånd i sådana fall där anknytningspersonen är gift med en annan person än den make som söker uppehållstillstånd och lever tillsammans i medlemslandet med den personen. I övriga situationer där det kan vara fråga om månggifte eller liknande förhållanden får medlemsstaterna enligt direktivet vägra uppehållstillstånd. Med hänsyn till att direktivet ställer olika krav för olika situationer av månggifte måste två bestämmelser införas i utlänningslagen. Som villkor för avslag i fall då anknytningspersonen redan är gift eller sambo med någon annan person än sökanden skall gälla att han eller hon också lever tillsammans med sin partner här i landet. Den omständigheten att anknytningspersonen är gift skall inte i sig vara tillräcklig. När det gäller den sökande makens eller sambons civilstånd skall heller inte den omständigheten, att han eller hon redan är gift med annan, automatiskt medföra att ansökan om uppehållstill-

stånd för återförening med en anknytningsperson här i landet avslås. Det är nämligen tänkbart att orsaken till att anknytningspersonen eller sökanden är gift är svårigheter att få äktenskapsskillnad.

Beträffande barn i polygama hushåll anser regeringen att situationen är annorlunda. Ett barn till föräldrar, där en av dessa också är gift med någon annan och bor i Sverige, kan ha lika stort behov av att få återförenas med föräldern här som ett barn till skilda föräldrar där ena föräldern gift om sig och bor i Sverige. I båda fallen kan den förälder som barnet bor med utomlands av sjukdom eller annat skäl vara förhindrad att utöva vårdnaden. Om barnet beviljas uppehållstillstånd i Sverige finns visserligen en risk för att den andra föräldern, dvs. maken som bor i utlandet, senare ansöker om uppehållstillstånd på grund av anknytning till barnet här. Detta skulle därför indirekt kunna anses sanktionera månggifte. Regeringen anser emellertid att barnets intresse av att kunna återförenas med sin härvarande förälder är av sådan vikt att någon begränsning av detta slag inte skall införas.

I övrigt föreslås att uppehållstillstånd skall kunna vägras vid äktenskap eller samboförhållande mellan underåriga, vid särlevnad mellan makar, på grund av vilseledande eller oriktiga uppgifter samt vid skenförhållanden. Vidare föreslås att det skall införas en bestämmelse som medger möjlighet att avslå en ansökan om uppehållstillstånd om den sökande familjemedlemmen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Den nuvarande bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning ger utrymme för beslutande myndighet att göra bedömningar som hänför sig till sådana faktorer som den berörda personens familjeband och varaktigheten av vistelsen i medlemsstaten samt förekomsten av familjemässig, kulturell eller social anknytning till ursprungslandet. För att uppfylla kravet som ställs i direktivet anser regeringen att en bestämmelse som tydligt anger att sådana hänsyn skall tas skall införas i utlänningslagen. Enligt regeringen kan inte bara humanitära utan även religiösa och kulturella hänsyn beaktas vid tillståndsprövningen.

Förslagen föranleder ändring i 5 kap. 17 a och 17 b §§ NUtIL.

Motionerna

Per Westerberg m.fl. (m) begär i motion Sf23 yrkande 3 ett tillkännagivande om försörjningsförsäkringen. Försäkringen bör undertecknas i samband med att uppehållstillstånd på grund av anknytning beviljas och innebära att man förstått och tagit del av principen om försörjningsansvar för sig och sina närmaste som den uttrycks i socialtjänstlagen och i äktenskapsbalkens regler om underhållsskyldighet mellan makar.

I motion Sf377 av Bengt-Anders Johansson (m) begärs ett tillkännagivande om striktare tillämpning av försörjningsansvar. Anhöriginvandring skall enligt motionären medges för släktingar i rakt nedåtstigande led, t.ex. barn och barnbarn. För släktingar i uppåtstigande eller andra led skall anknytningspersonen ha ett oinskränkt försörjningsansvar.

Linnéa Darell m.fl. (fp) begär i motion Sf22 yrkande 2 ett tillkännagivande om att uppehållstillstånd skall vägras vid äktenskap mellan underåriga eller om äktenskap mellan underåriga ingåtts utomlands samt att barn- och tvångsäktenskap skall motverkas effektivare. I samma motion yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att uppehållstillstånd skall vägras vid skenförhållanden eller om en ansökan grundar sig på oriktiga uppgifter.

Lars Leijonborg m.fl. (fp) begär i motion Sf364 yrkande 17 ett tillkännagivande om utökade möjligheter till anhöriginvandring med försörjningsansvar. Detta ansvar skall gälla upp till fem år för anhöriga som inte ingår i kärnfamiljen och inte heller är anhöriga till flyktingar. Sjukvård och skola skall vara undantagna från försörjningskravet. I samma motion yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om sanktioner för de fall försörjningsansvaret inte uppfylls.

Utskottets ställningstagande

De begränsningar i rätten till familjeåterförening som föreslås i propositionen motiveras av införandet av en uttrycklig rätt för kärnfamiljen att få uppehållstillstånd för familjeåterförening. Utskottet anser liksom regeringen att det i utlänningslagen bör tas in bestämmelser som reglerar de undantagssituationer som skall gälla. Bland annat skall uppehållstillstånd få vägras vid skenförhållanden och om en ansökan om uppehållstillstånd grundar sig på oriktiga uppgifter. Förslaget har formulerats som en fakultativ regel i enlighet med direktivet som anger att en ansökan om familjeåterförening får avslås i vissa uppräknade situationer. Något krav på att en ansökan skall avslås, vilket däremot gäller för polygama förhållanden där anknytningspersonen redan bor med en make i den aktuella medlemsstaten, föreskrivs inte. Enligt utskottets mening skulle ett ovillkorligt krav på avslag på ansökan om uppehållstillstånd vid t.ex. skenförhållanden och oriktiga uppgifter dels kringskära utrymmet för att i varje enskilt fall bedöma behovet av att avslå eller bifalla en ansökan, dels inte vara i överensstämmelse med direktivet som slår fast en lägsta skyddsnivå som medlemsstaterna är skyldiga att garantera. Ett krav på att ansökan om uppehållstillstånd i vissa fall skall avslås innebär ett strängare krav än vad direktivet medger. Utskottet kan således inte godta en ordning som innebär att uppehållstillstånd ovillkorligen skall avslås vid t.ex. skenförhållanden. Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag och avstyrker motion Sf22 yrkandena 2 och 3.

När det gäller frågan om att införa ett försörjningskrav anges i direktivet (artikel 7) att en medlemsstat får kräva att referenspersonen har bostad, sjukförsäkring och stabila och regelbundna försörjningsmedel för sig själv och familjen. I propositionen lämnas inte något förslag om att införa ett sådant krav.

Den parlamentariska Anhörigkommittén föreslog i sitt delbetänkande SOU 2002:13 att det för att uppehållstillstånd skall kunna beviljas vid s.k. snabba anknytningar och för nära anhöriga utanför kärnfamiljen skall krävas att anknytningspersonen svarar för utlännings försörjning under högst två år, om inte särskilda skäl föreligger.

I utredningsbetänkandet Anhörigåterförening (SOU 2005:103) redovisade den särskilde utredaren argument både för och emot ett försörjningskrav som villkor för familjeåterförening men stannade för att inte föreslå införandet av ett sådant krav. Utredaren ansåg bl.a. (s. 118 f.) att ett försörjningskrav skulle bli mycket svårt att förena med såväl de principer om generell välfärd som präglar det svenska samhället som med allmänna rättvise- och jämställdhetsprinciper. För ett försörjningskrav talade att det eventuellt kan bidra till att skenförhållanden inte åberopas i uppehållstillståndsärenden. Principen om sammanhållning av kärnfamiljen talade emellertid mot att införa försörjningskrav för medlemmar inom kärnfamiljen. Utredaren anförde vidare att det bland utländska medborgare finns grupper som redan är utsatta och har en svag ställning och att dessa kan få svårt att klara försörjningskravet. Hänsynen till redan utsatta grupper talade därför mot att införa ett försörjningskrav i svensk rätt. Därtill skulle befintliga inkomstskillnader mellan kvinnor och män kunna leda till skillnader i möjligheten att ta hit en anhörig främst om referenspersonen är ensamstående. Enligt utredaren talade således också jämställdhetsaspekter mot att försörjningskrav införs.

Utskottet konstaterar att det i propositionen inte har lagts fram något förslag om försörjningskrav som villkor för anhöriginvandring. Enligt utskottets mening finns det, som den särskilde utredaren framhållit, argument som talar både för och emot att införa ett sådant krav. Utskottet är emellertid inte berett att i fråga om den kategori anhöriga som enligt nuvarande regler kan få uppehållstillstånd i Sverige föreslå att riksdagen nu tar ställning i frågan om försörjningskrav. Utskottet avstyrker därmed motionerna Sf377 och Sf364 yrkandena 17 och 18. Även motion Sf23 yrkande 3 avstyrks med det anförda.

Familjeåterförening för ensamkommande barn

Utskottets förslag i korthet

Ett ogift barn som är flykting eller skyddsbehövande i övrigt och som vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe eller som efter ankomsten lämnats ensam skall ha rätt att återförenas med sina föräldrar i Sverige.

Riksdagen bör därmed bifalla regeringens förslag och avslå ett motionsyrkande om att ensamkommande barn som beviljats uppehållstillstånd här på annan grund skall ges rätt att återförenas med sina föräldrar.

Jämför reservation 13 (mp).

Propositionen

För föräldrar som ansöker om uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning till ett barn här krävs för att uppehållstillstånd skall kunna beviljas att barnet och föräldern tidigare ingått i samma hushåll. Föräldern kan också om det finns synnerliga skäl få uppehållstillstånd om föräldern har särskild anknytning till Sverige. Uppehållstillstånd får dessutom ges till en utlänning som skall utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett i Sverige bosatt barn.

Direktivet föreskriver en rätt till uppehållstillstånd för föräldrar till underåriga flyktingbarn utan medföljande vuxen. För att uppfylla kravet i direktivet föreslår regeringen att en särskild bestämmelse med denna innebörd införs i utlänningslagen.

Familjeåterförening får enligt direktivet tillåtas för andra än föräldrar till ensamkommande flyktingbarn om föräldrar inte finns eller inte kan spåras. Med andra än föräldrar avses andra legala vårdnadshavare eller anhöriga. I fall då föräldrar saknas bör enligt regeringen en helhetsbedömning göras där sådana faktorer som att andra släktingar redan finns i landet eller att det finns andra personer som kan ge stöd får betydelse. I dessa fall är nuvarande regler om annan nära anhörig respektive särskild anknytning till Sverige tillämpliga, och regeringen anser att det inte föreligger skäl till en särskild reglering av dessa fall.

Grunden för att ensamkommande barn i dag beviljas permanent uppehållstillstånd enligt bestämmelsen om humanitära skäl (synnerligen ömmande omständigheter enligt den nya utlänningslagen) är i de flesta fall att barnets föräldrar inte kan spåras. Om föräldrarna i ett sådant fall ansöker om att få återförenas med sitt barn i Sverige skall en individuell prövning göras. Eftersom det i dessa fall inte föreligger något skyddsbehov för barnet i utlänningslagens mening bör utgångspunkten vid den

individuella prövningen vara att återföreningen skall ske i det land där den största delen av familjen lagligen vistas. Prövningen skall dock göras utifrån vad som är bäst för barnet.

Förslagen föranleder ändring i 5 kap. 3 § NUtIL.

Motionen

Mona Jönsson m.fl. (mp) begär i motion Sf21 yrkande 3 ett tillkännagivande om att även barn som beviljas uppehållstillstånd på grund av ömmande omständigheter eller av humanitära skäl skall ha rätt att återförenas med sin familj i Sverige.

Utskottets ställningstagande

Enligt direktivet skall vissa förmånligare villkor gälla för flyktingar när det gäller rätten till familjeåterförening. Detta gäller t.ex. enligt artikel 10.3, varav följer att underåriga flyktingbarn utan medföljande vuxen skall ha rätt till återförening med sina föräldrar eller andra legala vårdnadshavare eller varje annan familjemedlem, om flyktingen inte har släktingar i rakt uppstigande led eller om de inte går att spåra.

Att flyktingar i direktivet, och enligt regeringens förslag även skyddsbehövande i övrigt, ges vissa förmånligare villkor torde bero på att de i regel inte har möjlighet att vare sig återvända till eller besöka sitt hemland. Enligt utskottets uppfattning är det i regel till barnets bästa att leva tillsammans med sina föräldrar, och återförening mellan barn och föräldrar bör därför underlättas. Av det skälet anser utskottet att det är motiverat att införa en rätt för ensamkommande flyktingbarn och för barn som fått ställning som skyddsbehövande i övrigt att återförenas med sina föräldrar här i Sverige. Däremot är det inte på samma sätt motiverat ge ensamkommande barn som beviljats uppehållstillstånd av humanitära skäl eller, när den nya utlänningslagen träder i kraft den 31 mars 2006, på grund av synnerligen ömmande omständigheter en sådan rätt.

Utskottet tillstyrker med det anförda regeringens förslag och avstyrker motion Sf21 yrkande 3.

Återkallelse av uppehållstillstånd m.m.

Utskottets förslag i korthet

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats make eller sambo eller en person som avser att ingå ett äktenskap eller inleda ett samboförhållande skall kunna återkallas om förhållandet upphört under den tid som tillståndet gäller. Återkallelse skall också kunna ske av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats makens eller sambons barn.

Riksdagen bör därmed bifalla regeringens förslag och avslå motionsyrkanden bl.a. om avslag på regeringens förslag.

Vidare bör riksdagen göra ett tillkännagivande om att regeringen bör se över tillämpningen av bestämmelsen om att fortsatt uppehållstillstånd får ges när ett förhållande upphört främst på grund av våld eller annan kränkning i syfte att klarlägga huruvida skyddet för kvinnor och barn uppnår en godtagbar nivå. Om så inte är fallet bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag till ändring i 2005 års utlänningslag. Riksdagen bör därmed helt eller delvis bifalla några motioner.

Jämför reservation 14 (v, mp) och särskilda yttrandena 1 (fp) och 2 (v, mp).

Propositionen

Syftet med systemet med uppskjuten invandringsprövning är att under en tvåårig prövotid ta ställning till om förhållandet är seriöst och bestående innan permanent uppehållstillstånd beviljas. För att hushålla med resurserna och samtidigt få en mer rationell ärendehantering har Migrationsverket nyligen beslutat ändra praxis så att det första tillståndet i normalfallet gäller i två år i stället för som tidigare i ett år med möjlighet till förlängning av tillståndet i ytterligare ett år. På så sätt försvinner enligt regeringen ett tillfälle att kontrollera om grunderna för tillståndet består under prövotiden. Denna kontroll skall därför ersättas med en sådan återkallelsegrund som anges i direktivet, dvs. Migrationsverket skall ges en möjlighet att återkalla tillståndet under prövotiden om det visar sig att förhållandet upphört under den tid tillståndet gäller. Regeringen föreslår att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats enligt bestämmelserna för uppskjuten invandringsprövning får återkallas om förhållandet inte längre består. Om ett uppehållstillstånd för en make eller sambo till anknytningspersonen återkallas, skall även ett uppehållstillstånd för makens eller sambons barn återkallas.

Förslagen föranleder ändring i 7 kap. 3 § NUTL.

Motionerna

Linnéa Darell m.fl. (fp) begär i motion Sf22 yrkande 4 att makar/sambor eller barn som utsätts för våld eller annan kränkning av sin frihet och frid genom motivuttalande skall tillförsäkras en rätt till uppehållstillstånd även om förhållandet upphört under prövotiden.

Göran Hägglund m.fl. (kd) begär i motion A370 yrkande 32 (delvis) ett tillkännagivande om att se över praxis för misshandlade kvinnor som söker uppehållstillstånd. Om våldet inte varit grovt kan kvinnan utvisas. Detta innebär i sin tur att utländska kvinnor i motsats till svenska får utsättas för visst mått av våld.

Sven Brus m.fl. (kd) begär i motion Sf373 yrkande 20 ett tillkännagivande om att se över lagstiftning och praxis avseende anknypningsärenden där förhållandet upphör på grund av misshandel eller kränkning inom tvåårs-tiden för den uppskjutna invandringsprövningen.

Ulla Hoffmann och Kalle Larsson (v) begär i motion Sf20 yrkande 1 avslag på förslaget till nytt andra stycke i 7 kap. 3 § NUtiL. Motionärerna påpekar att förslaget kan leda till att kvinnor och barn hamnar i beroendeställning till anknypningspersonen.

Lars Ohly m.fl. (v) begär i motion Sf251 yrkande 17 förslag om lagändring för att komma till rätta med de fortsatta missförhållandena med avvisningsbeslut av kvinnor som misshandlats eller kränkts under den tvååriga prövotiden. Enligt motionärerna har många kvinnor sett sig tvingade att stanna kvar i förhållandet trots misshandel från mannens sida.

Mona Jönsson m.fl. (mp) begär i motion Sf21 yrkande 4 avslag på förslaget att införa en möjlighet att återkalla ett tidsbegränsat uppehållstillstånd eftersom kvinnor och barn riskerar att bli beroende av t.ex. en våldsam man.

Utskottets ställningstagande

Den uppskjutna invandringsprövningen med beviljande av tidsbegränsat uppehållstillstånd skall som redovisats ovan tillämpas på makar som inte stadigvarande sammanbott utomlands samt på personer som avser att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande. Avsikten är att under prövotiden ta ställning till om förhållandet är seriöst och bestående innan ett permanent uppehållstillstånd beviljas. Som redan redovisats skall någon seriositetsprövning inte göras när det gäller makar, vare sig de bott ihop utomlands eller inte. Utskottet har ovan tillstyrkt regeringens förslag i den delen.

Genom Migrationsverkets ändrade praxis vad gäller längden på tiden för det första uppehållstillståndet försvinner som framhålls i propositionen ett tillfälle att kontrollera om grunderna för tillståndet består under prövotiden. I likhet med regeringen anser utskottet att det finns skäl att ersätta denna kontroll med att Migrationsverket ges en möjlighet att återkalla tillståndet om det visar sig att förhållandet upphört under den tid tillståndet gäller. I propositionen betonas att Migrationsverket vid sin bedömning

skall ta hänsyn till bestämmelserna i 5 kap. 16 § sista stycket 2 NUtIL, där det anges att uppehållstillstånd får ges trots att ett förhållande har upphört, om förhållandet upphört främst på grund av att i förhållandet utlänningen, eller utlänningens barn, utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid. Denna bestämmelse syftar till att avhjälpa t.ex. att kvinnor som misshandlats under förhållandet blir utvisade i de fall förhållandet upphört under prövotiden. Med hänsyn till att nämnda skyddsbestämmelse kommer att gälla även med den ändring som regeringen nu föreslår finns det enligt utskottets mening inte något skäl att befara att situationen för kvinnor och barn skulle försämrats jämfört med i dag. Med det anförda tillstyrker utskottet förslaget och avstyrker motionerna Sf20 yrkande 1 och Sf21 yrkande 4.

Däremot ifrågasätter utskottet om tillämpningen av reglerna alternativt reglerna i sig ger ett rimligt skydd för makar och sambor, företrädesvis kvinnor, och barn. I förarbetena (prop. 1999/2000:43) framhålls (s. 53 f.) att enstaka mindre allvarliga våldshandlingar inte bör medföra att sökanden beviljas fortsatt uppehållstillstånd samt att sammanboendet inte får ha varit helt kortvarigt. Utskottet noterar därvid att Migrationsverket i samråd med Utlänningsnämnden på regeringens uppdrag i en rapport den 4 juli 2003 har redogjort för praxis bl.a. i ärenden där anknytningsförhållandet upphört på grund av våld eller annan allvarlig kränkning och fråga är om förlängning av uppehållstillståndet.

Enligt utskottets mening är det svårt att över huvud taget godta att kvinnor och barn utsätts för våld vare sig det handlar om våld i nära relationer eller i andra sammanhang. Även om grundproblemet med våld mot kvinnor och barn inte kan lösas inom ramen för utlänningslagstiftningen anser utskottet att lagstiftningen skall utformas så att den ger ett skydd för kvinnor och barn. Därför anser utskottet att det finns skäl att nu närmare studera tillämpningen av nämnda bestämmelse i syfte att klarlägga huruvida skyddet för kvinnor och barn uppnår en godtagbar nivå. Om det visar sig att så inte är fallet bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag till lagändring. Vad utskottet nu anför bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna A370 yrkande 32 (delvis) och Sf373 yrkande 20 och tillstyrker delvis motionerna Sf22 yrkande 4 och Sf251 yrkande 17.

Handläggning av ansökan om familjeåterförening

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden dels om kontroll av anknytningspersonen i brottsregister, folkbokföringsregister och Migrationsverkets register över tidigare anknytningsförfrågningar, dels om att ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning skall kunna göras på plats i Sverige.

Riksdagen bör också avslå motionsyrkanden om att handläggningstiden skall vara kortare och att det skall införas en möjlighet till sanktioner om tidsfristen överskrids.

Jämför reservationerna 15 (kd), 16 (fp, kd, v, c, mp) och 17 (v, mp).

Propositionen

Vad först gäller kontroll i misstanke- och belastningsregister gör regeringen bedömningen att den registerkontroll av anknytningspersoner i ett s.k. snabbanknytningsärende som sker i dag bör utökas till att omfatta också barnpornografibrott enligt 16 kap. 10 a § brottsbalken. Denna ändring och övriga ändringar som regeringen bedömer nödvändiga kommer att tas in i förordningen (1999:1134) om belastningsregister och i förordningen (1999:1135) om misstankeregister. Vidare anger regeringen att Migrationsverket skall utöka slagningen i belastnings- och misstankeregistren till att omfatta samtliga anknytningspersoner eftersom detta är ett effektivt sätt att få fram nödvändig information om anknytningspersonen.

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd skall enligt 5 kap. 18 § NUtL ha utverkat ett sådant före inresan till Sverige. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan. Undantag kan i vissa angivna situationer medges bl.a. för den som fått tidsbegränsat uppehållstillstånd och önskar förlänga tillståndet eller om det annars föreligger synnerliga skäl. Undantag från huvudregeln kan också medges för personer som har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige om det inte skäligt kan krävas att utlänningen återvänder till ett annat land för att där ge in sin ansökan. Enligt regeringen uppfyller svensk lagstiftning direktivets krav att en ansökan om familjeåterförening skall lämnas in när sökanden vistas utanför den stat anknytningspersonen vistas i men med möjlighet till vissa undantag i lämpliga fall. Någon författningsändring är därmed inte nödvändig.

I propositionen anges att varken utlänningslagen eller utlänningsförordningen innehåller någon bestämmelse om att beslut med anledning av en ansökan om familjeåterförening skall fattas inom en viss tid. Med hänsyn till det krav som uppställs i direktivet anser regeringen att en bestämmelse måste införas som anger att en sökande skall underrättas om ett sådant beslut inom nio månader från det att ansökan lämnades in. Enligt direkti-

vet får tiden i undantagsfall förlängas om prövningen av ansökan är av komplicerad natur. Regeringen gör bedömningen att tiden skall kunna förlängas om det föreligger särskilda skäl, bl.a. om sökanden inte i tid ger in erforderligt beslutsunderlag eller att det rör sig om en komplicerad utredning där t.ex. frågor som rör allmän ordning eller säkerhet aktualiseras. Regeringen avser att besluta om en ändring i utlänningsförordningen som tillgodoser det krav som ställs upp i direktivet.

Med hänvisning till Justitieombudsmannens (JO) och Justitiekanslerns (JK) tillsyn över att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åtaganden anser regeringen att det inte är nödvändigt att införa någon författningsreglerad sanktionsmöjlighet för fall då niomånadersfristen inte iakttas. JO:s och JK:s kontrollfunktioner får anses uppfylla direktivets krav i denna del. Om det skulle visa sig att den verksamhet som JO och JK bedriver inte är tillräcklig för att Sverige skall anses uppfylla sina åtaganden enligt direktivet får naturligtvis nya överväganden göras.

Motionerna

Sven Brus m.fl. (kd) begär i motion Sf373 yrkande 21 förslag om att referenspersonen bl.a. skall kontrolleras i brottsregistret. Även information om besöksförbud bör hämtas in liksom information från folkbokföringsregistret och Migrationsverkets register över tidigare anknytningsförfrågningar. I samma motion yrkande 22 begärs förslag om att undantag från huvudprincipen om att uppehållstillstånd skall beviljas före inresa får göras när utlänningsen har barn i Sverige eller kvinnan i förhållandet väntar barn eller om sökanden med all sannolikhet skulle få sin ansökan beviljad.

Göran Hägglund m.fl. (kd) begär i motion A370 yrkande 32 (delvis) ett tillkännagivande om att Migrationsverket bör ha skyldighet att kontrollera hur många kvinnor anknytningspersonen tidigare fört in i Sverige och kontrollera i polisregister om mannen tidigare misshandlat någon.

Ulla Hoffmann och Kalle Larsson (v) begär i motion Sf20 yrkande 2 ett tillkännagivande om att en författningsreglerad sanktionsmöjlighet bör införas för fall då niomånadersfristen överskridits.

Ulla Hoffmann m.fl. (v) begär i motion Sf247 yrkande 2 ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör förelägga riksdagen en proposition om genomförande av familjeåterföreningsdirektivets minimiregler i svensk rätt. Motionärerna framhåller att väntetiden på ett beslut om familjeåterförening är 18 månader och att direktivet föreskriver 9 månader efter ansökan.

Lars Ohly m.fl. (v) begär i motion Sf251 yrkande 16 förslag till lagändring för att undantag skall kunna göras från huvudregeln om ansökan från utlandet när utlänningsen har barn i Sverige, kvinnan i förhållandet väntar barn eller sökanden med all sannolikhet skulle få sin ansökan beviljad.

Birgitta Carlsson m.fl. (c) begär i motion Sf334 yrkande 18 ett tillkännagivande om möjligheterna även för människor som inte är EU/EES-medborgare att ansöka om anhöriginvandring på plats i Sverige. Vid t.ex.

graviditet eller om personen har barn i Sverige måste undantag kunna göras liksom om personer riskerar sina liv när de återvänder till hemlandet för att därifrån söka uppehållstillstånd i Sverige.

Mona Jönsson m.fl. (mp) begär i motion Sf21 yrkande 5 ett tillkännagivande om att handläggningstiden skall vara högst sex månader och inte nio månader som direktivet anger. I samma motion yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om nytt förslag angående hur hanteringen av överskridandet av handläggningstiden skall kontrolleras.

Utskottets ställningstagande

Rätt till uppgifter ur belastningsregister regleras i lagen (1998:620) respektive förordningen (1999:1134) om belastningsregister. Rätt till uppgifter ur misstankeregister regleras i lagen (1998:621) respektive förordningen (1999:1135) om misstankeregister. Migrationsverket har tillgång till uppgifter ur dessa register. För att få tillgång till uppgifter ur belastningsregistret fordras att verket i varje särskilt fall noga prövar behovet av information och att en begäran om att få ta del av uppgifterna endast får göras om skälet till det uppväger den olägenhet det medför för den berörda personen. För att få ut uppgifter ur misstankeregistret krävs att det föreligger särskilda skäl.

Utskottet vill erinra om att regeringen i proposition Upphållstillstånd på grund av anknytning (prop. 1999/2000:43) bl.a. föreslog att utdrag ur polisens register skall kunna hämtas in rörande referenspersonen om det finns särskilda skäl. I propositionen anges (s. 45) att detta otvivelaktigt innebär ett intrång i den personliga integriteten för en person som själv inte är sökande i ärendet. Det är å andra sidan mycket angeläget att inom ramen för tillståndsprövningen kunna beakta att det finns en påtaglig risk för att sökanden kommer att fara illa i ett anknytningsförhållande. Där emot borde det inte komma i fråga att regelmässigt hämta in utdrag ur polisens register rörande alla referenspersoner i anknytningsärenden. Ett särskilt skäl att hämta in utdrag ur polisens register kunde enligt propositionen vara att det vid utredningen i ärendet kommit fram att referenspersonen är kriminellt belastad. Det kan exempelvis komma fram genom uppgifter från någon av parterna.

Såvitt gäller uppgifter ur folkbokföringsregistret angav regeringen i samma proposition (s. 46) att om det finns anledning till det bör kontroll göras av referenspersonens uppgifter mot uppgifterna i det lokala folkbokföringsregistret. En sådan anledning kan vara att det vid utredningen kommer fram att den i Sverige bosatta personen vid flera tillfällen inlett förhållanden, som kommit att vara endast en kort tid, med personer bosatta i andra länder. Även om folkbokföringsregister inte innehåller tidigare samboförhållanden utan endast äktenskap hade enligt propositionen undersökningar visat att de flesta kvinnor som fått sitt första uppehållstillstånd på grund av anknytning till en i Sverige bosatt man senare ingått äktenskap och att de flesta förhållandena därför finns registrerade.

Utskottet anser det viktigt att Migrationsverket har tillgång till uppgifter i såväl belastningsregister som misstankeregister eftersom det skulle vara orimligt om det inte t.ex. var möjligt att beakta att anknytningspersonen är misstänkt för ett grovt våldsbrott. Utskottet ser därför positivt på att Migrationsverket nu skall ges möjlighet utöka sin registerkontroll till att avse samtliga anknytningspersoner i ett s.k. snabbanknytningsärende, dvs. i ärenden om uppehållstillstånd som rör personer som avser att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande, och att kontrollmöjligheten även skall omfatta barnpornografibrott. För närvarande är registerkontrollen begränsad till att avse brott mot liv och hälsa, brott mot frihet och frid samt sexualbrott liksom om någon har meddelats besöksförbud enligt lagen (1988:688) om besöksförbud.

Mot bakgrund av att Migrationsverket skall ges utökade möjligheter till registerkontroll samt att verket redan nu kan kontrollera anknytningspersonen i t.ex. folkbokföringsregister anser utskottet att motionerna Sf373 yrkande 21 och A370 yrkande 32 (delvis) får anses i huvudsak tillgodosedda. Utskottet avstyrker motionsyrkandena i fråga.

Utskottet har tidigare avstyrkt motionsyrkanden om att göra avsteg från kravet på att uppehållstillstånd skall sökas från hemlandet, senast i betänkande 2004/05:SfU17. Utskottet hänvisade då till sitt betänkande 1999/2000:SfU9, vari utskottet anförde (s. 25) att det bör finnas ett principiellt krav på att uppehållstillstånd skall ha beviljats före inresan och att detta även bör gälla för den som har stark anknytning hit. Det förhållandet att utläningen har eller väntar barn med någon person bosatt i Sverige kunde enligt utskottet inte undantagslöst innebära att huvudregeln skall frångås men borde liksom tidigare i de flesta fall innebära att uppehållstillstånd beviljas, och då med uppskjuten invandringsprövning. Utskottet ansåg att det fick ankomma på de tillämpande myndigheterna att vid sin bedömning av de enskilda fallen avgöra när undantag skall kunna göras. Utskottet anser att nu redovisat ställningstagande alltså äger giltighet och instämmer därför i regeringens bedömning att det inte är nödvändigt med någon författningsändring i detta fall. Med det anförda avstyrks motionerna Sf373 yrkande 22, Sf251 yrkande 16 och Sf334 yrkande 18.

De långa handläggningstiderna hos Migrationsverket är enligt utskottet ett problem och det gäller inte bara ärenden om familjeåterförening utan mer generellt. Utskottet välkomnar att det i ärenden om familjeåterförening införs en tidsfrist om nio månader, vilket bör ha god effekt på handläggningstiderna i dessa ärenden under förutsättning att det finns en beredskap hos Migrationsverket att bringa ned handläggningstiderna. Där emot är utskottet inte berett att ställa sig bakom kravet på en tidsfrist om sex månader. Inte heller anser utskottet att det nu bör införas en sanktionsmöjlighet för det fall fristen överskrids. Motion Sf247 yrkande 2 är tillgodosedd med vad utskottet anför och motionsyrkandet avstyrks därmed. Även motionerna Sf20 yrkande 2 och Sf21 yrkandena 5 och 6 avstyrks med det anförda.

Rättslig prövning av säkerhetsärenden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om att införa en rätt till rättslig prövning i säkerhetsärenden.

Jämför reservation 18 (v).

Propositionen

Enligt 14 kap. 3 § NUtL skall Migrationsverkets beslut kunna överklagas till en migrationsdomstol om beslutet innebär avvisning, utvisning, avslag på en ansökan om uppehållstillstånd eller återkallelse av ett uppehållstillstånd. Migrationsdomstolens beslut kan överklagas till Migrationsöverdomstolen (16 kap. 9 § NUtL), dock inte beslut i mål om avvisning som i första instans prövats av polismyndigheten.

Särskilda regler skall gälla för säkerhetsärenden. Med säkerhetsärenden förstås enligt 1 kap. 7 § NUtL ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar att en utlänning skall avvisas eller utvisas, att en ansökan om uppehållstillstånd skall avslås eller att ett uppehållstillstånd skall återkallas. Beslut i säkerhetsärenden får i stället för till migrationsdomstol överklagas till regeringen enligt 14 kap. 11 § NUtL. Innan regeringen avgör ärendet skall dock Migrationsöverdomstolen hålla förhandling, om det inte är uppenbart obehövligt. Domstolen skall sedan med eget yttrande – över samtliga omständigheter av betydelse i ärendet – lämna ärendet vidare till regeringen, som är andra och sista instans. Motsvarande regler finns i den nya lydelsen av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

Allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott kan överklagas enligt de bestämmelser i rättegångsbalken som gäller för överklagande i brottmål.

Regeringen gör i propositionen bedömningen att några författningsändringar inte behövs för att tillgodose direktivets krav på rätt till rättslig prövning.

Motionen

Ulla Hoffmann och Kalle Larsson (v) begär i motion Sf20 yrkande 3 ett tillkännagivande om införande av rätt att ansöka om rättslig prövning av avslagsbeslut i ärenden som rör rikets säkerhet eller allmän säkerhet. Dessa ärenden överklagas till regeringen och motionärerna anser att detta står i uppenbar strid med direktivets artikel 18 om rätt att ansöka om rättslig prövning.

Utskottets ställningstagande

Beslut i säkerhetsärende överklagas till regeringen men Migrationsöverdomstolen skall yttra sig över samtliga omständigheter som har betydelse i ärendet, dock utan att ta ställning i sakfrågan. Vidare skall domstolen yttra sig över frågan om hinder mot verkställighet. I denna senare del skall Migrationsöverdomstolens yttrande vara bindande för regeringen, om domstolen finner att verkställighetshinder föreligger.

En särskild utredare har fått i uppdrag (dir. 2005:88) att undersöka bl.a. hur den svenska utlänningslagstiftningen överensstämmer med asylprocedurdirektivet (2005/85/EG). I fråga om säkerhetsärenden anges att utredaren skall föreslå en särskild ordning för hanteringen som uppfyller direktivets krav på ett effektivt rättsmedel och som säkerställer regeringens möjlighet att fullgöra sitt ansvar för rikets säkerhet. Hänsyn skall tas till svenska konventionsåtaganden och internationella förpliktelser i övrigt. Säkerhetsärendenas särskilda karaktär och krav på brådskande hantering i vissa fall skall också beaktas. Utredningens uppdrag skall redovisas senast den 15 juni 2006.

Utskottet kan konstatera att det är regeringen som har att slutligt avgöra frågan bl.a. om att avslå en ansökan om uppehållstillstånd men att den redovisade ordningen för säkerhetsärenden innebär att ärendet handläggs och granskas av en domstol. Mot bakgrund härav och då handläggningen av säkerhetsärenden för närvarande är föremål för utredning finns det enligt utskottets mening inte skäl för riksdagen att nu göra något uttalande i denna fråga. Utskottet avstyrker med det anförda motion Sf20 yrkande 3.

Anhöriginvandring och DNA-analys

Utskottets förslag i korthet

I ärenden om uppehållstillstånd som rör familjeåterförening mellan minderåriga barn och deras föräldrar skall Migrationsverket ge sökanden och anknytningspersonen tillfälle att få en DNA-analys utförd på statens bekostnad. Även i vissa andra familjeanknytningsärenden skall Migrationsverket lämna ett sådant erbjudande.

DNA-analys skall komma i fråga endast om den primära utredningen av släktskapet inte är tillräcklig för att ansökningen, om övriga förutsättningar är för handen, skall kunna bifallas.

Möjligheten att genomföra en DNA-analys i ett anknytningsärende skall grunda sig på frivillighet. Den frivilliga medverkan skall dokumenteras genom skriftligt samtycke.

Den som själv bekostat en DNA-analys skall i vissa fall kunna få ersättning för sådan kostnad.

Riksdagen bör därmed bifalla regeringens förslag och avslå motionsyrkanden bl.a. om avslag på förslaget om införande av DNA-analys och om att barnets åsikt skall inhämtas och dokumenteras.

Jämför reservationerna 19 (m) och 20 (v) samt särskilt yttrande 3 (fp).

Propositionen

Familjeåterförening är en viktig och principiell rätt i såväl svensk som i viss utsträckning internationell rätt. En grundprincip inom den svenska utlänningsrätten är att hålla samman familjen, vilket främst kommer till uttryck i bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning. En förutsättning för att denna princip skall kunna upprätthållas och för att en ansökan om uppehållstillstånd för familjeåterförening skall kunna beviljas är bl.a. att sökandens identitet är fastställd. Ytterligare ett villkor är att det finns underlag som ger stöd åt ett påstående om släktskap mellan sökanden och anknytningspersonen i Sverige. Detta kan ske genom företeende av olika handlingar som födelseattester, personbevis och ID-handlingar. Det kan emellertid på grund av förhållandena i sökandens hemland ibland vara omöjligt att skaffa fram sådana dokument, t.ex. på grund av bristfällig folkbokföring. Det kan också finnas anledning att ifrågasätta tillförlitligheten i de dokument som företes.

När det gäller barn som vill återförenas med sina föräldrar får det ofta räcka med att sannolika skäl talar för att det uppgivna släktskapet är korrekt. Detta har fått till följd att ett inte oväsentligt antal barn förenats med personer som inte är deras biologiska föräldrar och att en del av dessa barn utnyttjats för att skapa en fiktiv anknytning till Sverige för en oäkta förälder eller som handelsvara och att de i vissa fall sedan övergetts.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att det införs en bestämmelse i utlänningslagen om möjlighet till DNA-analys i ärenden om familjeåterförening. Genom denna möjlighet, som skall grunda sig på frivillighet, ges sökanden förutsättningar att visa att biologiskt släktskap föreligger i ärenden där den övriga utredningen om släktskapet inte är tillräcklig för att ansökan om uppehållstillstånd skall kunna beviljas. DNA-analysen skall i dessa fall bekostas av staten. I första hand skall DNA-analys erbjudas i ärenden om familjeåterförening mellan minderåriga barn och föräldrar, där biologiskt släktskap görs gällande. Enligt regeringen är det inte fråga om att införa ett krav på att släktskapsförhållanden generellt skall styrkas genom DNA-analys utan ett slags rättshjälp som erbjuds sökanden och anknytningspersonen i sådana fall där det annars vore omöjligt att bevisa de påstådda släktbanden och det därför kan förväntas att ansökan kommer att avslås. Någon skärpning av beviskravet är således inte avsedd.

DNA-analys kan emellertid bidra till utredningen även i andra anknytningsärenden där biologiskt släktskap åberopas, t.ex. när en åldrig förälder vill återförenas med ett vuxet barn i Sverige. Samma svårighet för sökanden att få fram tillförlitlig dokumentation om släktbanden kan föreligga i dessa fall. Regeringen föreslår därför att DNA-analys skall erbjudas också i övriga ärenden om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning, om biologiskt släktskap görs gällande, när den övriga utredningen om släktskapet är otillräcklig. I dessa anknytningsfall finns emellertid förutom släktskapet ytterligare förutsättningar som måste vara uppfyllda. Exempelvis krävs beträffande andra nära anhöriga än minderåriga barn och deras föräldrar även att hushållsgemenskap förelegat och att ett beroendeförhållande mellan släktingarna funnits och alltjämt består.

Den frivilliga medverkan skall enligt förslaget dokumenteras genom ett skriftligt samtycke av sökanden och anknytningspersonen, sedan de informerats om syftet med analysen.

En särskild fråga är hur samtycket i ett fall där ett barn ges tillfälle till DNA-analys skall hanteras. Enligt svensk rätt kan ett barn under 18 år normalt inte själv lämna giltigt samtycke till ett ingrepp av det slag som provtagning och DNA-analys innebär. I stället är det barnets vårdnadshavare, normalt föräldrarna, som har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga förhållanden.

I fråga om barn under 18 år som är utländska medborgare eller statslösa och som kommit till Sverige utan föräldrar eller någon annan vuxen som ansvarar för barnet gäller sedan den 1 juli 2005 enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn att en god man skall förordnas för barnet om det inte är uppenbart obehövt. Detsamma gäller om barnets föräldrar eller den som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, efter barnets ankomst till Sverige men innan barnet fått uppehållstillstånd här, på grund av dödsfall eller sjukdom eller av annan orsak upphör att kunna utöva vårdnaden eller förmyndarskapet. Den gode mannen har till uppgift att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga för-

hållanden, och sköta dess angelägenheter. När frågan om DNA-analys uppkommer beträffande ett ensamkommande barn är alltså den gode mannen behörig att lämna samtycke för barnets räkning. Efter det att uppehållstillstånd meddelats för ett ensamkommande barn skall den gode mannen i normalfallet ersättas av en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken. Också en särskilt förordnad vårdnadshavare har rätt och skyldighet att besluta i frågor som rör barnets personliga förhållanden, och i förekommande fall skall samtycke till DNA-analys för barnets räkning lämnas av den särskilda vårdnadshavaren.

Beträffande ett barn som är bosatt i utlandet gäller som huvudregel att frågan om vem som skall anses som vårdnadshavare skall avgöras enligt lagen i det land där barnet har sitt hemvist (den s.k. domicilprincipen). Om barnet enligt bestämmelser i hemvistlandets lag står under någons vårdnad skall vårdnadshavaren lämna samtycket. Om det visar sig omöjligt att fastställa vem som enligt rättsordningen i barnets hemvistland företräder barnet kan den enda återstående praktiska möjligheten vara att samtycket lämnas av den som handhar den faktiska omvårdnaden om barnet.

Såvitt gäller DNA-analys utförd på sökandens initiativ föreslår regeringen att ersättning skall kunna utges endast om sökanden hos Migrationsverket inte har getts tillfälle att få en analys utförd och under förutsättning att analysen visar det återopade släktskapet och att uppehållstillstånd beviljas på grund av den återopade familjeanknytningen. Enligt förslaget skall Migrationsverket efter särskild ansökan besluta i frågor om ersättning, och verkets beslut skall kunna överklagas till migrationsdomstol.

Förslagen föranleder ändring i 13 kap. 15 och 16 §§ och 14 kap. 8 a § NUtL.

Enligt regeringens bedömning kan DNA-analys komma att aktualiseras i ca 500 ärenden per år. Kostnaden för bl.a. provtagning, transport av prover och analys bedöms till sammanlagt fem miljoner kronor och skall finansieras inom ramen för anslag 12:1 Migrationsverket. Regeringen har för avsikt att återkomma i den ekonomiska vårpropositionen 2006 för att klargöra att ändamålen för detta anslag även ger utrymme för Migrationsverket att använda pengarna för DNA-analys i vissa utlänningsärenden. När det gäller uppskattningen av kostnaderna för ersättning för DNA-analys som initieras och bekostas av sökanden, liksom kostnaderna för handläggning av ersättningsfrågan, torde dessa vara marginella. Regeringen bedömer att det endast kommer att röra sig om ett fåtal fall per år.

Motionerna

Per Westerberg m.fl. (m) begär i motion Sf23 yrkande 2 ett tillkännagivande om att vägran att medverka till genomförande av DNA-analys när övrig utredning är otillräcklig bör påverka bedömningen av ärendet om uppehållstillstånd.

Linnéa Darell m.fl. (fp) begär i motion Sf22 yrkande 6 ett tillkännagivande om att barnets åsikt om DNA-analys vid familjeåterförening skall inhämtas och dokumenteras. Motionärerna framhåller vikten av att barnet hörs även om det inte kan lämna sitt samtycke.

Ulla Hoffmann och Kalle Larsson (v) begär i motion Sf20 yrkande 4 avslag på förslaget om DNA-analys i 13 kap. 15 och 16 §§ NUtL. Risken är enligt motionärerna uppenbar att metoden att erbjuda DNA-test blir rutin och att den sökande inte vågar avböja då det kan anföras emot honom eller henne.

Mona Jönsson m.fl. (mp) begär i motion Sf21 yrkande 7 ett förtydligande kring hanteringen av personuppgifter vid DNA-analys. Motionärerna anser att det är oklart hur de personuppgifter som registreras i samband med provtagningen skall hanteras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens förslag om att införa en möjlighet till DNA-analys i familjeåterföreningsärenden mellan minderåriga barn och deras föräldrar. Det kommer som påpekas i propositionen bl.a. att förhindra att barn utnyttjas av personer som inte är deras biologiska föräldrar. Det förhållandet att vissa personer inte drar sig för att t.ex. tillskansa sig en fiktiv anknytning till Sverige genom att åberopa släktskap med härvarande barn är helt oacceptabelt och utskottet ser därför förslaget som ett utmärkt sätt att komma till rätta med detta och andra missförhållanden. Utskottet ser också positivt på att DNA-analys skall kunna erbjudas även i andra fall av familjeåterförening där biologiskt släktskap åberopas.

DNA-analys skall enligt förslaget komma i fråga endast om den övriga utredningen av släktskapet är otillräcklig. Som anges i propositionen handlar det inte om att skärpa beviskravet. Det torde dock vara ofrånkomligt att en vägran att ställa upp på erbjudandet om DNA-analys kommer att leda till att ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning avslås eftersom utredningen i övrigt om släktskapet är otillräcklig. Om det föreligger ett biologiskt släktskap mellan en förälder och ett barn är det emellertid svårt att tro att föräldern skulle avböja erbjudandet om att få släktskapet bekräftat.

När det gäller hanteringen av de uppgifter som framkommer i samband med provtagning och analys anges i propositionen att de närmare rutinerna i huvudsak bör motsvara dem som finns för blodundersökning m.m. vid faderskapsutredningar. Vidare anges att regeringen eller den myndighet regeringen utser kan meddela närmare föreskrifter om utförandet av provtagning och DNA-analyser. Utskottet förutsätter att även behovet av att inhämta barnets åsikter därvid övervägs.

Utskottet har inte något att invända mot regeringens förslag i övrigt när det gäller DNA-analys i familjeåterföreningsärenden. Utskottet tillstyrker därför förslaget och avstyrker därmed motionerna Sf20 yrkande 4 och Sf21 yrkande 7. Motionerna Sf23 yrkande 2 och Sf22 yrkande 6 får anses tillgodosedda med vad utskottet anfört, varför även de avstyrks.

Lagförslagen i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens lagförslag med den ändringen att lagen skall träda i kraft den 30 april 2006 utom såvitt avser bestämmelserna om DNA-analys, som träder i kraft den 1 juli 2006.

Vidare bör 5 kap. 17 § utlänningslagen (2005:716) anpassas till förslag som lagts fram i proposition 2005/06:77.

Propositionen

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2006 förutom bestämmelserna om DNA-analys som skall träda i kraft den 1 juli 2006. En övergångsregel föreslås beträffande möjligheten att enligt 7 kap. 3 § NUtIL återkalla ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats före den 1 maj 2006.

Utskottets ställningstagande

Med hänsyn till att förslagen om ändring i utlänningslagen (2005:716) i regeringens proposition 2005/06:77 Genomförande av EG-direktiven om unionsmedborgares rörlighet inom EU och varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning avses träda i kraft den 30 april 2006 anser utskottet att praktiska skäl talar för att ikraftträdandet vad gäller förslagen i den förevarande propositionen bör bestämmas till samma dag, dvs. till den 30 april 2006. Dock bör förslagen i 13 kap. 15 och 16 §§ och 14 kap. 8 a § NUtIL om DNA-analys i enlighet med regeringens förslag träda i kraft den 1 juli 2006.

Såvitt gäller ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna i övrigt bör den i punkt 2 angivna tidpunkten bestämmas till den 30 april 2006 samt en redaktionell ändring av göras av punkt 1. Utskottets förslag finns i bilaga 3.

Vad gäller regeringens förslag till ändring av 5 kap. 17 § NUtIL konstaterar utskottet att en ändring i denna paragraf även föreslås i proposition 2005/06:77. Utskottet har tidigare denna dag tillstyrkt nämnda proposition i betänkande 2005/06:SfU9 med undantag för ändringen i 5 kap. 17 §

NUtL som i stället behandlas samordnat med förslaget i förevarande betänkande. Det samordnade förslaget till ändring i 5 kap. 17 § NUtL återfinns i bilaga 3.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Uppehållstillstånd för make och sambo, punkt 1 (m)

av Per Westerberg (m), Tobias Billström (m) och Anna Lilliehöök (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sf23 yrkande 1.

Ställningstagande

Familjeåterföreningsdirektivet föreskriver dels en principiell rätt till familjeåterförening för anhöriga inom kärnfamiljen, dels att uppehållstillståndet för en familjemedlem skall ha en giltighetstid på minst ett år. Regeringen har föreslagit att seriositetsprövningen slopas för makar och sambor och att s.k. uppskjuten invandringsprövning för dessa skall begränsas till att gälla för makar som inte stadigvarande sammanbott utomlands. För att undvika att uppehållstillstånd beviljas när det är fråga om skenförhållanden anser vi att de uppehållstillstånd som makar och sambor beviljas vid det första beslutstillfället alltid skall vara tidsbegränsade och att detta skall gälla oavsett om man sammanbott utomlands eller inte. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag härom.

2. Introduktionskurs, punkt 2 (fp, c)

av Linnéa Darell (fp), Birgitta Carlsson (c) och Anne-Marie Ekström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sf22 yrkande 5.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning är det viktigt att alla de som flyttar till Sverige får information om den värdegrund som genomsyrar det svenska samhället och den betydelse som jämställdhet och respekt för alla människors lika värde har i Sverige. Av det skälet anser vi att de som kommer hit som make eller sambo till någon som är bosatt i Sverige skall erbjudas att delta i en introduktion till det svenska samhället. Denna introduktion bör också omfatta de grundläggande rättigheter och skyldigheter som man har som bosatt i Sverige.

3. Introduktionskurs, punkt 2 – motiveringen (m)

av Per Westerberg (m), Tobias Billström (m) och Anna Lilliehöök (m).

Ställningstagande

Vi stödjer tanken på en introduktionskurs för anhöriga som får uppehållstillstånd i Sverige. Vi anser dock att innehållet i kursen bör inriktas på kunskaper om det svenska samhället och om de rättigheter och skyldigheter som man har som bosatt i Sverige. En viktig kunskap som bör bibringas den som flyttar hit är att alla människor i Sverige i arbetsför ålder, oavsett nationalitet eller härkomst, som huvudregel själva skall stå för försörjningen av sig och sina närmaste. Detta är en viktig princip som på olika sätt kommer till uttryck i vår svenska lagstiftning bl.a. i äktenskapsbalkens regler om en lagstadgad underhållskyldighet mellan makar.

4. Omförhandling av familjeåterföreningsdirektivet, punkt 3 (v, mp)

av Mona Jönsson (mp) och Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sf251 yrkande 11.

Ställningstagande

Familjeåterföreningsdirektivet har efter förhandlingar i rådet blivit så urvattnat jämfört med det ursprungliga förslaget att all återförening utöver kärnfamiljen är frivillig för medlemsstaterna. Direktivet torde därmed strida mot de principer som fastslogs vid Europeiska rådets möte i Tammerfors 1999, dvs. att tredjelandsmedborgarnas rättigheter skall göras så lika EU-medborgarnas rättigheter som möjligt. Dessutom synes direktivet på flera punkter strida mot artikel 8 om skyddet av rätten till familjeliv i

Europakonventionen om mänskliga rättigheter. Regeringen bör därför snart ta initiativ till en omförhandling av direktivet så att det bringas i överensstämmelse med Europeiska rådets principer och Europakonventionen.

5. Familjeåterförening när barnet fyllt 18 år m.m., punkt 4 (v, mp)

av Mona Jönsson (mp) och Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2005/06:Sf247 yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Med barn avses enligt utlänningslagen (2005:716) personer som är under 18 år. Ett barn har rätt att återförenas med sina i Sverige bosatta föräldrar. Fortfarande förekommer det dock att återförening med föräldrarna nekas om sökanden hunnit fylla 18 år under prövningstiden, trots att han eller hon lämnat in ansökan i tid, dvs. före uppnådda 18 år. Detta förhållande har kritiserats av Justitiekanslern utan att myndigheterna har tagit något intryck. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att åldern vid ansökan skall vara avgörande för barnets rätt till uppehållstillstånd.

6. Återinförande av sista länken-bestämmelsen, punkt 5 (kd, v, c, mp)

av Birgitta Carlsson (c), Mona Jönsson (mp), Kenneth Lantz (kd) och Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Sf20 yrkande 5 i denna del, 2005/06:Sf247 yrkande 1 i denna del, 2005/06:Sf373 yrkande 18 och 2005/06:Sf420 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi motsätter oss en migrationspolitik som leder till familjesplittring. Den förändring av anhörigbegreppet som gjordes 1996 innebar en inskränkning i jämförelse med tidigare bestämmelser. Den s.k. sista länken-bestämmelsen, som t.ex. gav gamla föräldrar en möjlighet att återförenas med barn i Sverige, togs då bort. Vi anser att sista länken-bestämmelsen bör återinföras.

7. Krav på hushållsgemenskap och beroendeförhållande, punkt 6 (fp, kd, v, c)

av Linnéa Darell (fp), Birgitta Carlsson (c), Kenneth Lantz (kd), Kalle Larsson (v) och Anne-Marie Ekström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Sf20 yrkande 5 i denna del, 2005/06:Sf22 yrkande 1, 2005/06:Sf247 yrkande 1 i denna del, 2005/06:Sf334 yrkande 17 och 2005/06:Sf373 yrkande 19.

Ställningstagande

Enligt den nya utlänningslagen som träder i kraft den 31 mars 2006 får uppehållstillstånd liksom tidigare ges till en utlänning som är nära anhörig till anknytningspersonen om han eller hon ingått i samma hushåll som den personen och ett särskilt beroendeförhållande förelåg mellan släktingarna redan i hemlandet. Vi anser att nu redovisade krav på hushållsgemenskap och särskilt beroendeförhållande medför en alltför snäv begränsning av dem som kan beviljas uppehållstillstånd som nära anhörig och att dessa krav därför bör slopas. Även den som inte bodde i samma hushåll och inte heller hade ett särskilt beroendeförhållande till anknytningspersonen skall således kunna återförenas med sina nära anhöriga här i Sverige.

8. Vidgade regler för familjeåterförening i övrigt, punkt 7 (kd)

av Kenneth Lantz (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sf290 yrkande 4 och avslår motion 2005/06:Sf21 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det förhållandet att en person, t.ex. en kristen irakier, som beviljats asyl i Sverige kan förvägras återförening med familjemedlemmar som finns i ett annat land trots att familjen borde ha samma skyddsbehov är inte acceptabelt och bör ändras.

9. Vidgade regler för familjeåterförening i övrigt, punkt 7 (mp)

av Mona Jönsson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sf21 yrkandena 1 och 2 samt avslår motion 2005/06:Sf290 yrkande 4.

Ställningstagande

Den reglerade invandringen leder till att personer som bor lagligt i Sverige inte kan återförenas med vissa av sina anhöriga. Detta är inte tillfredsställande, varför familjerna i större utsträckning än i dag själva bör kunna få bestämma vilka familjemedlemmar som skall kunna förenas med dem som redan bor i Sverige.

För vissa barn kan det vara så att ett äldre syskon trätt i föräldrars ställe och att det är syskonet som barnet ser som sin trygghet. Om det finns äldre syskon som har uppehållstillstånd i Sverige bör därför barnet ha rätt till familjeåterförening med syskonet och detta även då föräldrar finns.

10. Försörjningskrav, punkt 8 (m)

av Per Westerberg (m), Tobias Billström (m) och Anna Lilliehöök (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sf23 yrkande 3 och bifaller delvis motionerna 2005/06:Sf364 yrkandena 17 och 18 samt 2005/06:Sf377.

Ställningstagande

Den bästa vägen till delaktighet i det svenska samhället är att få möjlighet att arbeta och försörja sig själv och sina närmaste. Att alla människor i Sverige i arbetsför ålder, oavsett nationalitet eller härkomst, som huvudregel själva skall stå för försörjningen av sig och sina närmaste är en viktig princip som på olika sätt kommer till uttryck i vår svenska lagstiftning, bl.a. i socialtjänstlagen (2001:453) och i äktenskapsbalkens regler om en lagstadgad underhållskyldighet mellan makar. Av det skälet bör den som beviljas uppehållstillstånd underteckna en försörjningsförsäkran som innebär att man förstått och tagit del av den i Sverige rådande principen om försörjningsansvar för sig och sina närmaste. Regeringen bör återkomma till riksdagen med närmare förslag beträffande utformningen härav.

11. Försörjningskrav, punkt 8 (fp)

av Linnéa Darell (fp) och Anne-Marie Ekström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Sf364 yrkandena 17 och 18 samt 2005/06:Sf377 och bifaller delvis motion 2005/06:Sf23 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att människor skall kunna ta hit sina anhöriga även om de inte ingår i den krets som får uppehållstillstånd i dag, dvs. de som inte definieras som kärnfamilj. För att detta skall kunna ske måste dock ett i tid och omfattning begränsat försörjningsansvar införas. Sjukvård och skola bör vara undantaget från försörjningsansvaret och tiden bör vara begränsad till fem år.

Den normala utgångspunkten är att lita på människor som säger sig vilja uppfylla ett åtagande, varför det endast i undantagsfall kommer att bli aktuellt med sanktioner. Om försörjningsansvaret inte uppfylls bör dock den yttersta sanktionen vara att det tidsbegränsade uppehållstillståndet för den anhörige återkallas.

12. Begränsningar i rätten till familjeåterförening, punkt 9 (fp, kd)

av Linnéa Darell (fp), Kenneth Lantz (kd) och Anne-Marie Ekström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sf22 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Enligt regeringens förslag skall uppehållstillstånd få vägras vid äktenskap mellan underåriga. I 2 kap. 1 § äktenskapsbalken anges att den som är under 18 år inte får ingå äktenskap utan tillstånd av länsstyrelsen. Tillstånd får meddelas endast om det föreligger särskilda skäl, t.ex. att det underåriga paret väntar barn. Barn- och tvångsäktenskap är företeelser som inte är förenliga med det svenska samhällets syn på jämställdhet och barns rättigheter. Av det skälet anser vi att uppehållstillstånd på grund av anknytning alltid skall vägras vid äktenskap mellan underåriga. Det är vidare viktigt att understryka att äktenskap som ingåtts utomlands av underåriga personer inte accepteras i Sverige och att dessa äktenskap inte skall kunna utgöra grund för anhöriginvandring.

Regeringen föreslår också att uppehållstillstånd skall få vägras vid skenförhållanden eller om en ansökan grundar sig på oriktiga uppgifter. Enligt vår uppfattning bör denna regel inte utformas som en fakultativ utan som en obligatorisk regel, dvs. uppehållstillstånd skall vägras i dessa fall.

13. Familjeåterförening för ensamkommande barn, punkt 10 (mp)

av Mona Jönsson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sf21 yrkande 3.

Ställningstagande

Regeringen föreslår att ett ensamkommande flyktbarn eller ett ensamkommande barn som fått ställning som skyddsbehövande i övrigt skall ha en rätt att återförenas med sina föräldrar i Sverige. Även barn som bevil-

jats uppehållstillstånd av humanitära skäl enligt nuvarande utlänningslag eller på grund av synnerligen ömmande omständigheter enligt den utlänningslag som träder i kraft den 31 mars 2006 bör ha rätt att återförenas med sin familj i Sverige.

14. Återkallelse av uppehållstillstånd m.m., punkt 11 (v, mp)

av Mona Jönsson (mp) och Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) såvitt avser 7 kap. 3 §. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Sf20 yrkande 1 och 2005/06:Sf21 yrkande 4 och avslår proposition 2005/06:72 i denna del.

Ställningstagande

I propositionen föreslås att det införs en möjlighet att återkalla ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för en person som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande. Detta är en försämring jämfört med i dag som kan leda till att kvinnor och barn hamnar i ett beroendeförhållande till anknypningspersonen. Det kan i sin tur leda till att de inte vågar berätta om missförhållanden av rädsla för att tillståndet skall återkallas. Eftersom någon skyldighet att införa en sådan återkallelsemöjlighet inte föreligger enligt familjeåterföreningsdirektivet bör riksdagen avslå förslaget i den delen.

15. Registerkontroll, punkt 13 (kd)

av Kenneth Lantz (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Sf373 yrkande 21 och 2005/06:A370 yrkande 32 i denna del.

Ställningstagande

För att utreda om det finns skäl att misstänka att anknypningspersonen kan komma att förgripa sig på sökanden, eller för att fastställa att denne tidigare förgripit sig på sambo eller maka, bör en kontroll göras genom registerutdrag. Utdrag från belastnings- och misstankeregister bör hämtas

in vad gäller samtliga anknytningspersoner liksom meddelande om besöksförbud. Därutöver bör en kontroll göras i folkbokföringsregistret och i Migrationsverkets register över tidigare anknytningsförfrågningar. Om det genom utredningen framkommer att anknytningspersonen tidigare dömts för misshandel eller övergrepp mot tidigare make eller sambo skall ansökan om uppehållstillstånd avslås.

16. Ansökan innan ankomst till Sverige, punkt 14 (fp, kd, v, c, mp)

av Linnéa Darell (fp), Birgitta Carlsson (c), Mona Jönsson (mp), Kenneth Lantz (kd), Kalle Larsson (v) och Anne-Marie Ekström (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Sf251 yrkande 16, 2005/06:Sf334 yrkande 18 och 2005/06:Sf373 yrkande 22.

Ställningstagande

Enligt utlänningslagen skall ansökan om uppehållstillstånd göras före inresan till Sverige. Undantag kan göras om utlänningen har stark anknytning till en person bosatt i landet och det inte skäligen kan begäras att han eller hon återvänder till ett annat land för att där inge ansökan. Även om det är viktigt att hålla på principen att uppehållstillstånd skall ha sökts före inresan till Sverige måste det finnas en möjlighet att i vissa fall frångå reglerna. Av det skälet anser vi att det är nödvändigt att regeringen lägger fram förslag som tydliggör att undantag från huvudregeln skall kunna göras när utlänningen har barn i Sverige eller kvinnan i förhållandet väntar barn eller sökanden med all sannolikhet skulle få sin ansökan beviljad.

17. Handläggningstiden, punkt 15 (v, mp)

av Mona Jönsson (mp) och Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sf20 yrkande 2, bifaller delvis motion 2005/06:Sf21 yrkandena 5 och 6 samt avslår motion 2005/06:Sf247 yrkande 2.

Ställningstagande

Familjeåterföreringsdirektivet föreskriver att medlemsstaten i sin nationella lagstiftning skall reglera samtliga följder av att ett beslut om familjeåterförering inte fattats inom den föreskrivna tidsfristen på nio månader. Eftersom JO:s och JK:s kontrollfunktion inte kan anses uppfylla direktivets krav i denna del bör regeringen lägga fram ett förslag om verksamma sanktioner vid överträdelse av tidsfristen.

18. Rättslig prövning av säkerhetsärenden, punkt 16 (v)

av Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sf20 yrkande 3.

Ställningstagande

Enligt utlänningslagen (2005:716) överklagas Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden till regeringen. Samma ordning gäller i ärenden enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Enligt direktivet skall ett beslut bl.a. om avslag på en ansökan om familjeåterförering kunna bli föremål för rättslig prövning. Eftersom regeringens bedömning att reglerna inte behöver ändras står i uppenbar strid med direktivet bör regeringen lägga fram ett förslag om att prövningen i dessa ärenden skall ske i samma ordning som övriga ärenden, dvs. att Migrationsverkets beslut skall överklagas till migrationsdomstol. Att det i säkerhetsärenden normalt skall hållas en förhandling i Migrationsöverdomstolen som skall avge ett yttrande till regeringen kan inte föranleda någon annan bedömning.

19. Anhöriginvandring och DNA-analys, punkt 17 (m)

av Per Westerberg (m), Tobias Billström (m) och Anna Lilliehöök (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) såvitt avser 13 kap. 15 och 16 §§ och 14 kap. 8 a § och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:72 i denna del och motion 2005/06:Sf23 yrkande 2 och avslår motionerna 2005/06:Sf20 yrkande 4, 2005/06:Sf21 yrkande 7 och 2005/06:Sf22 yrkande 6.

Ställningstagande

Regeringen föreslår att frivillig DNA-analys införs i familjeåterföreningsärenden. Ett problem som emellertid inte berörs i propositionen är hur situationen skall bedömas då övrig utredning är otillräcklig men den sökande avböjer erbjudandet om att genomgå DNA-analys. Enligt vår uppfattning bör en vägran att medverka till genomförande av DNA-analys, när övrig utredning är otillräcklig, påverka bedömningen av om uppehållstillstånd skall beviljas eller inte.

20. Anhöriginvandring och DNA-analys, punkt 17 (v)

av Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) såvitt avser 13 kap. 15 och 16 §§ och 14 kap. 8 a §. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sf20 yrkande 4 och avslår proposition 2005/06:72 i denna del och motionerna 2005/06:Sf21 yrkande 7, 2005/06:Sf22 yrkande 6 och 2005/06:Sf23 yrkande 2.

Ställningstagande

I propositionen föreslås att Migrationsverket under vissa förutsättningar skall kunna erbjuda DNA-analys för att den sökande skall kunna bevisa ett åberopat släktskap i ett familjeåterföreningsärende. Risken är uppenbar att erbjudande om DNA-analys kommer att bli rutin eftersom den sökande inte kommer att våga avböja då ett avböjande kan befaras komma att anföras mot henne eller honom. I stället för DNA-analys bör det vara tillräckligt för migrationsmyndigheterna att utländska vuxna tar på sig föräldraansvaret för ett barn och åtar sig att försörja det. Av nu nämnda skäl bör regeringens förslag i denna del avslås.

Särskilda yttranden

1. Misshandlade kvinnor, punkt 12 (fp)

Linnéa Darell (fp) och Anne-Marie Ekström (fp) anför:

Vi har i vår motion Sf22 yrkande 4 angivit att make, sambo eller barn som utsätts för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet och frid skall tillförsäkras en rätt till uppehållstillstånd även om förhållandet upphört under den tvååriga prövotiden. Det behövs tydliga motivuttalanden till lagtexten för att garantera att de drabbade skall tillförsäkras denna rätt. Vi ser det dock som positivt att en översyn nu skall göras av tillämpningen av den bestämmelse som kan ge rätt till fortsatt uppehållstillstånd i dessa fall i syfte att klarlägga om skyddet för kvinnor och barn uppnår en godtagbar nivå. Mot bakgrund härav avstår vi från att reservera oss.

2. Misshandlade kvinnor, punkt 12 (v, mp)

Mona Jönsson (mp) och Kalle Larsson (v) anför:

Vi har begärt förslag till lagändring för att komma till rätta med de fortsatta missförhållandena med att kvinnor som misshandlats eller kränkts under den tvååriga prövotiden utvisas. Vi ser det som positivt att en översyn nu skall göras av tillämpningen av den bestämmelse som kan ge rätt till fortsatt uppehållstillstånd i dessa fall i syfte att klarlägga om skyddet för kvinnor och barn uppnår en godtagbar nivå. Vår uppfattning är att det kommer att krävas en lagändring. Mot bakgrund av översynen avstår vi dock från att reservera oss.

3. Anhöriginvandring och DNA-analys, punkt 17 (fp)

Linnéa Darell (fp) och Anne-Marie Ekström (fp) anför:

Regeringen föreslår att Migrationsverket skall ge minderåriga barn och deras föräldrar tillfälle att få en DNA-analys utförd på statens bekostnad i ärenden om uppehållstillstånd som rör familjeåterförening. Trots att barn under 18 år inte själva kan lämna samtycke till DNA-analys anser vi att det är viktigt att barnet hörs i frågan. Beroende på barnets ålder och mognad anser vi att barnets åsikt om DNA-analys bör komma till uttryck och dokumenteras på samma sätt som den vuxnes samtycke.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2005/06:72 Genomförande av EG-direktivet om rätt till familjeåterförening samt vissa frågor om handläggning och DNA-analys vid familjeåterförening:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Följdmotioner

2005/06:Sf20 av Ulla Hoffmann och Kalle Larsson (båda v):

1. Riksdagen avslår förslaget till nytt andra stycke i 7 kap. 3 § utlänningslagen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en författningsreglerad sanktionsmöjlighet bör införas för fall då niomånadersfristen för beslutsfattande överskridits.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av rätt att ansöka om rättslig prövning av avslagsbeslut i ärenden som rör rikets säkerhet eller allmän säkerhet.
4. Riksdagen avslår förslaget till 13 kap. 15 och 16 §§ utlänningslagen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen snarast bör förelägga riksdagen förslag om förbättrade familjeåterföreningsregler med utgångspunkt i förslag som lagts fram av Anhörigkommittén och Utredningen om uppehållstillstånd för familjeåterförening m.m.

2005/06:Sf21 av Mona Jönsson m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att begreppet kärnfamilj vidgas och får en mer generös innebörd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att även äldre syskon kan vara anknytningsperson även om föräldrarna lever.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att även barn som beviljas uppehållstillstånd vid ömmande omständigheter eller av humanitära skäl skall ha rätt att återförenas med sin familj i Sverige.

4. Riksdagen avslår förslaget om att införa möjligheten att återkalla ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt vad som anförs i motionen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att handläggningstiden skall vara maximum sex månader och inte såsom familjeåterföreningsdirektivet anger nio månader.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med ett nytt förslag angående hur hanteringen av överskridandet av handläggningsfristen skall kontrolleras.
7. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förtydliganden kring hanteringen av personuppgifter vid DNA-analys.

2005/06:Sf22 av Linnéa Darell m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om uppehållstillstånd för andra nära anhöriga än maka, make, sambo eller barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppehållstillstånd skall vägras vid äktenskap mellan underåriga eller om äktenskap mellan underåriga ingåtts utomlands samt att barn- och tvångsäktenskap skall motverkas effektivare.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppehållstillstånd skall vägras vid skenförhållanden eller om en ansökan grundar sig på oriktiga uppgifter.
4. Riksdagen godkänner vad i motionen anförs som motivuttalanden för att tillförsäkra att makar, sambor eller barn som utsätts för våld eller annan kränkning av sin frihet eller frid beviljas uppehållstillstånd även om anknytningsförhållandet upphört under prövotiden.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en introduktionskurs erbjuds hitflyttade makar, sambor eller partner.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att barnets åsikt om DNA-analys vid familjeåterförening skall inhämtas och dokumenteras.

2005/06:Sf23 av Per Westerberg m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de uppehållstillstånd som makar beviljas vid det första beslutstillfället alltid skall vara tidsbegränsade.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vägran att medverka till genomförande av DNA-analys, när övrig utredning är otillräcklig.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försörjningsförsäkrans.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Sf247 av Ulla Hoffmann m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om förbättrade regler för anhöriginvandring i enlighet med vad i motionen anförs.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen snarast bör förelägga riksdagen en proposition om genomförande av familjåterföreningsdirektivets minimiregler i svensk rätt.

2005/06:Sf251 av Lars Ohly m.fl. (v):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör påkalla omförhandling av familjåterföreningsdirektivet för att rättigheterna skall överensstamma med vad Europeiska rådet beslutade i Tammerfors och med artikel 8 i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna.
16. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring för att undantag skall kunna göras från huvudregeln om ansökan från utlandet när utlänningen har barn i Sverige, kvinnan i förhållandet väntar barn eller sökanden med all sannolikhet skulle få sin ansökan beviljad.
17. Riksdagen begär att regeringen snarast bör förelägga riksdagen förslag om lagändring för att komma till rätta med de fortsatta missförhållandena med avvisningsbeslut av kvinnor som misshandlats eller kränkts under den tvååriga prövotiden.

2005/06:Sf290 av Torsten Lindström (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om återförening av kaldeiska familjer.

2005/06:Sf334 av Birgitta Carlsson m.fl. (c):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vidga den snäva begränsningen av vilka som är anhöriga när det gäller anhöriginvandring.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheterna även för människor som inte är EU/EES-medborgare att ansöka om anhöriginvandring på plats i Sverige.

2005/06:Sf364 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utökad möjlighet till anhöriginvandring med försörjningsansvar.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av sanktioner för de fall försörjningsansvar inte uppfylls.

2005/06:Sf373 av Sven Brus m.fl. (kd):

18. Riksdagen beslutar återinföra "sista-länken"- bestämmelsen, i enlighet med vad som anförs i motionen.
19. Riksdagen begär att regeringen återkommer med en proposition som möjliggör anhöriginvandring i större utsträckning, i enlighet med vad som anförs i motionen.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över lagstiftning och praxis avseende anknytningsärenden där förhållandet, på grund av misshandel/kränkning, upphör innan tvåårstiden för den uppskjutna invandringsprövningen löpt ut.
21. Riksdagen begär att regeringen återkommer med en proposition som innebär att referenspersonen bl.a. kontrolleras i brottsregistret, i enlighet med vad som anförs i motionen.
22. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om att undantag från huvudprincipen om att uppehållstillstånd skall beviljas före inresa får göras när utlänningen har barn i Sverige eller kvinnan i förhållandet väntar barn eller om sökanden med all sannolikhet skulle få sin ansökan beviljad.

2005/06:Sf377 av Bengt-Anders Johansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om striktare tillämpning av försörjningsansvar.

2005/06:Sf420 av Tasso Stafilidis (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det skall krävas särskilda skäl att inte bevilja uppehållstillstånd till nära anhörig utöver maka/make/partner/barn.

2005/06:A370 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över praxis för misshandlade kvinnor som söker uppehållstillstånd.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2 Författningsförslag

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om utlänningslagen (2005:716),

dels att 5 kap. 3, 8 och 16 - 18 §§, 7 kap. 3 § skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 5 kap. 1 § skall lyda ”Vem som har rätt till uppehållstillstånd som skyddsbehövande”,

dels att det skall införas sex nya paragrafer, 5 kap. 3 a, 17 a och 17 b §§, 13 kap. 15 och 16 §§ och 14 kap. 8 a § samt närmast före 13 kap. 15 § en ny rubrik av följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2005:716

Föreslagen lydelse

5 kap.

3 §

Upphållstillstånd får ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige *om makarna eller samborna stadigvarande sammanbott utomlands,*

2. ett utländskt barn som är ogift *samt är eller har varit hemmavarande barn till* någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid *tidpunkten* för adoptionsbeslutet var och som fortfarande är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

Upphållstillstånd *skall, om inte annat följer av 17 - 17 b §§, ges till*

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift *och*

a) har en förälder som är bosatt, eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning, i Sverige, eller,

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt, eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning, i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid *tidpunkten* för adoptionsbeslutet var och som fortfarande är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

¹ Jfr rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (EUT L 251, 3.10.2003, s 12, Celex nr 32003L0086).

- har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

- gäller i Sverige enligt lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption, eller

- gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner,

- har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

- gäller i Sverige enligt lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption, eller

- gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, och

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller skyddsbehövande i övrigt, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten.

4. en utlänning som på något annat sätt än som avses under 1-3 är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det föreligger ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som förelåg redan i hemlandet,

5. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, utan att makarna eller samborna stadigvarande sammanbott utomlands, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

6. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst

och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

7. en utlänning som skall utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett i Sverige bosatt barn, och

8. en utlänning som har svenskt ursprung eller som har vistats i Sverige under lång tid med uppehållstillstånd.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första stycket beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlänning, som är flykting eller skyddsbehövande i övrigt, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, skall den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd enligt denna paragraf skall gälla minst ett år. Upphållstillstånd som beviljas ett ogift barn enligt första stycket 2 b skall gälla för samma tid som förälderns uppehållstillstånd.

3 a §

Upphållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för

bosättning i Sverige, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som skall utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett i Sverige bosatt barn, och

4. en utlänning som har svenskt ursprung eller som har vistats i Sverige under lång tid med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 skall uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlänning, som är flykting eller skyddsbehövande i övrigt, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

8 §

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 § första stycket 5 eller 6 skall vid första beslutstillfället vara tidsbegränsat. Detsamma gäller när uppehållstillstånd i ett sådant fall beviljas utlänningens barn.

Ett uppehållstillstånd som ges en make enligt 3 § första stycket 1 skall vara tidsbegränsat vid första beslutstillfället, om makarna inte stadigvarande sammanbott utomlands. Detsamma gäller när uppehållstillstånd i ett sådant fall beviljas utlänningens barn.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 a § första stycket 1 eller andra stycket skall vid första beslutstillfället vara tidsbegränsat.

16 §

En utlänning som med stöd av 8 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning får beviljas ett nytt tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En utlänning som har familjeanknytning enligt 3 § första stycket 5 eller 6 och som har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i två år får ges ett permanent uppehållstillstånd. Om det finns särskilda skäl, får permanent uppehållstillstånd ges före tvåårsperiodens slut.

En utlänning som har familjeanknytning enligt 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket och som har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i två år får ges ett permanent uppehållstillstånd. Om det finns särskilda skäl, får permanent uppehållstillstånd ges före tvåårsperiodens slut.

Har ett förhållande upphört får uppehållstillstånd ändå ges, om

1. utlänningen har särskild anknytning till Sverige,
2. förhållandet har upphört främst på grund av att i förhållandet utlänningen, eller utlänningens barn, utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, eller
3. andra starka skäl talar för att utlänningen skall ges fortsatt uppehållstillstånd.

17 §

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel skall det, utom i fall som avses i 1, 2 eller 4 §, särskilt beaktas om den sökande gjort sig skyldig till brottslighet eller brottslighet i förening med annan misskötsamhet. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 § första stycket 5 och 6 skall det särskilt beaktas om utlänningen eller utlänningens barn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, om uppehållstillstånd skulle beviljas.

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel skall det, utom i fall som avses i 1, 2, 3 eller 4 §, särskilt beaktas om den sökande gjort sig skyldig till brottslighet eller brottslighet i förening med annan misskötsamhet. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 a § första stycket 1 och andra stycket skall det särskilt beaktas om utlänningen eller utlänningens barn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, om uppehållstillstånd skulle beviljas.

Upphållstillstånd enligt 3 § första stycket 2 eller 3 och 3 a § andra stycket får beviljas endast efter medgivande också av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet.

17 a §

Upphållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 §, om

1. oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,

2. en utlänning adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inlett utslutande i syfte att ge utlänningen rätt till uppehållstillstånd, eller

3. om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Uppehållstillstånd får vägras även i sådana fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b, om

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans eller inte har sådan avsikt,

2. den person till vilken anknytning åberopas eller utlänningen som sökt uppehållstillstånd är gift eller sambo med någon annan, eller

3. någon av makarna eller samborna är under 18 år.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras skall hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

17 b §

Uppehållstillstånd skall vägras i de fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b om den person till vilken anknytning åberopas är gift med en annan person och sammanlever med den personen i Sverige.

18 §

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige skall ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Detta gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller skyddsbehövande i övrigt enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av

Detta gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller skyddsbehövande i övrigt enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av

21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som getts en utlänning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 5 eller 6,

4. utlänningen kan beviljas eller har tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1-7 har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där, eller

6. det annars finns synnerliga skäl.

21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som getts en utlänning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningen kan beviljas eller har tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1-4, 3 a § första stycket 1 – 3 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där, eller

6. det annars finns synnerliga skäl.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som skall avvisas eller utvisas enligt dom eller beslut som har vunnit laga kraft gäller föreskrifterna i 8 kap. 14 § och 12 kap. 18-20 §§.

7 kap.

3 §

Upphållstillstånd får återkallas för en utlänning som rest in i landet om

1. utlänningen utan arbetstillstånd bedriver verksamhet som kräver ett sådant tillstånd, eller

2. det på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att utlänningen kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet i Sverige eller i något annat nordiskt land.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som meddelats med stöd av 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket får återkallas om förhållandet upphör.

Upphållstillstånd får dock inte återkallas enligt första stycket om utlänningen har vistats här i landet i mer än tre år med uppehållstillstånd när frågan om återkallelse prövas av den myndighet som först beslutar i saken.

13 kap.***DNA-analys*****15 §**

I ärenden om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 2 och 3 a § första stycket 2 och 3 samt tredje stycket 2 och 3 skall Migrationsverket ge sökanden och den person till vilken anknytning åberopas tillfälle att få en DNA-analys utförd avseende det biologiska släktskap som åberopas i ansökan, om

1. den övriga utredningen om släktskapet inte är tillräcklig för att uppehållstillstånd skall beviljas, och

2. det inte är uppenbart att det åberopade släktskapsförhållandet inte föreligger.

Om ansökningen skall avslås av andra skäl än på grund av otillräcklig utredning om släktskapet, behöver tillfälle till DNA-analys enligt första stycket inte lämnas.

En DNA-analys får utföras endast om den som skall undersökas har informerats om syftet med DNA-analysen och har gett sitt skriftliga samtycke.

Kostnaden för provtagning, transport av prover och analys skall betalas av staten.

16 §

Har DNA-analys i ett annat fall än som avses i 15 § åberopats i ett ärende om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 2 och 3 a § första stycket 2 och 3 samt tredje stycket 2 och 3 har den som bekostat en DNA-analys rätt till ersättning från staten för skälig kostnad för provtagning, transport av prover och analys, om

1. sökanden inte har getts tillfälle att få en DNA-analys utförd enligt 15 §,

2. analysen visar det åberopade släktskapet, och

3. uppehållstillstånd beviljas på grund av den åberopade familjeanknytningen.

Beslut angående ersättning meddelas av Migrationsverket efter särskild ansökan. Ansökan om ersättning skall framställas senast sex månader efter det att ärendet om uppehållstillstånd har avgjorts slutligt.

14 kap.

8 a §

Migrationsverkets beslut angående ersättning för kostnad för DNA-analys enligt 13 kap. 16 § får överklagas till en migrationsdomstol.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2006 och i fråga om 13 kap. 15 och 16 §§ samt 14 kap. 8 a § den 1 juli 2006.
 2. Bestämmelsen i 7 kap. 3 § andra stycket skall inte tillämpas på uppehållstillstånd som beviljats före den 1 maj 2006.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Av utskottet framlagt förslag till lydelse av 5 kap. 17 § utlänningslagen (2005:517)*Regeringens förslag**Utskottets förslag*5 kap.
17 §

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel skall det, utom i fall som avses i 1, 2, 3 eller 4 §, särskilt beaktas om den sökande gjort sig skyldig till brottslighet eller brottslighet i förening med annan misskötsamhet. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 a § första stycket 1 och andra stycket skall det särskilt beaktas om utlännen eller utlänningsens barn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, om uppehållstillstånd skulle beviljas.

Uppehållstillstånd enligt 3 § första stycket 2 eller 3 och 3 a § andra stycket får beviljas endast efter medgivande också av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet.

Uppehållstillstånd skall inte beviljas en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, eller hans eller hennes anhöriga, om personen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Av utskottet framlagt förslag till lydelse av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2006 och i fråga om 13 kap. 15 och 16 §§ samt 14 kap. 8 a § den 1 juli 2006.

2. Bestämmelsen i 7 kap. 3 § andra stycket skall inte tillämpas på uppehållstillstånd som beviljats före den 1 maj 2006.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006 i fråga om 13 kap. 15 och 16 §§ samt 14 kap. 8 a § och i övrigt den 30 april 2006.

2. Bestämmelsen i 7 kap. 3 § andra stycket skall inte tillämpas på uppehållstillstånd som beviljats före den 30 april 2006.